

Spolufinancováno
Evropskou unií

Přehled dobrých praxí ze zahraničí

(příklady zahraničních nástrojů z oblasti VaVal)

Systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3
strategie 2023+

Martin Forejt

2. vydání – 2025

Přehled dobrých praxí ze zahraničí © 2025 Martin Forejt, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR.

Toto dílo podléhá licenci **Creative Commons: Uveďte původ 4.0 Mezinárodní CC BY 4.0**
na <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.cs>

Obsah

Obsah	2
Změny oproti předchozí verzi	3
Manažerské shrnutí.....	4
Demola – spojení vysokých škol a firem	6
Popis:	6
Postup implementace:.....	7
Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:	8
Laboratoř pro zapojení spotřebitelů	10
Popis:	10
Implementace:.....	11
Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:	12
Laboratoř pro udržitelná média	14
Popis:	14
Implementace:.....	15
Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:	17
Regionální cirkularity na příkladu Uusimaa.....	19
Popis:	19
Implementace:.....	19
Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:	20
Inovační a průmyslová transformace regionu na příkladu Øresund	23
Popis:	23
Implementace:.....	25
Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:	28
Nástroje EU na podporu inovací: RIV, PRI, S3 CoP a TSSP	30
Popis jednotlivých nástrojů a jejich implementace:	30
Propojení mezi RIV, PRI a S3 CoP:.....	36
Vazba TSSP na RIV, PRI a S3 CoP:.....	38
Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:	39
Závěr.....	41
Seznam zkratk	42
Seznam citací.....	44
Použité zdroje	45
Příloha	47
Mise:	47
Vertikální priority – domény výzkumné a inovační specializace:.....	47
Horizontální cíle – klíčové oblasti změn:.....	47

Změny oproti předchozí verzi

Str. 9 – poslední odstavec – doplnění informací o stavu projektu v roce 2025.

Manažerské shrnutí

Tento dokument obsahuje přehled dobrých praxí ze zahraničí získaných v období 2023–2025 v rámci projektu Systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3 strategie 2023+ (NRIS3). Jedná se o popis opatření, aktivit a projektů, které se osvědčily v zahraniční praxi, a proto budou inspirací a návodem k obdobným aktivitám v českém prostředí.

Pro českou národní úroveň budou tyto zahraniční praxe sloužit především jak příklady metodiky postupů v klíčových oblastech. Existence a realizace NRIS3 představuje základní podmínku pro uskutečňování intervencí kohezní politiky Evropské unie (EU) v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (VaVal). Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) je gestorem plnění této základní podmínky. EU stanoví sedm kritérií pro plnění této základní podmínky¹. Tyto příklady zahraničních dobrých praxí jsou zároveň jedním z příspěvků NRIS3 k naplňování této základní podmínky, a to především v případě kritérií „5. opatření nezbytná ke zlepšení vnitrostátních nebo regionálních systémů výzkumu a inovací, 6. opatření na podporu průmyslové transformace a 7. opatření pro posílení spolupráce s partnery mimo daný členský stát v prioritních oblastech podporovaných strategií pro inteligentní specializaci.“ [1] (MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Charta projektu: systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3 strategie 2023+.* 2023, s. 3) Krajská úroveň v tomto dokumentu nalezne inspiraci pro regionální inovační aktivity, relevantní kontakty pro navázání mezinárodní spolupráce a zároveň postupy, jak úspěšně implementovat projekty shodného nebo obdobného typu.

V rámci tohoto dokumentu je detailně popsáno těchto šest konkrétních příkladů zahraniční dobré praxe v několika tematických oblastech:

- 1) spojení vysokých škol a firem – Demola (Finsko)
- 2) živé laboratoře – Laboratoř pro zapojení spotřebitelů, Varšavská univerzita (Polsko)
- 3) živé laboratoře – Laboratoř pro udržitelná média (Nizozemí)
- 4) oběhové hospodářství – Regionální cirkularita na příkladu Uusimaa (Finsko)
- 5) regionální transformace – Inovační a průmyslová transformace regionu na příkladu Øresund (Dánsko, Švédsko)
- 6) Nástroje EU na podporu inovací – RIV, PRI, S3 CoP a TSSP (EU)

Každý z výše uvedených příkladů obsahuje:

- 1) název aktivity, subjektu (popř. hlavního realizátora) a země, kde byl příklad praktikován
- 2) hlavní téma
- 3) klíčová slova
- 4) místo a dopad realizace
- 5) zdroj financování a finanční alokace
- 6) doba realizace
- 7) stručná anotace
- 8) postup implementace daného příkladu do praxe
- 9) srovnání s českými podmínkami, příklad uplatnění v ČR

Při zpracování dobrých praxí ze zahraničí byla použita tato metodika:

- 1) osobní dotazování
- 2) telefonické hovory a zjišťování a ověřování informací
- 3) elektronické zjišťování
 - a) email
 - b) online videohovory a videokonference

¹ Zdroj: RIS3 portál (n.d.) *RIS3 O RIS3 – Evropská dimenze* <https://ris3.gov.cz/o-ris3/evropska-dimenze> - nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních č. 2021/1060 ze dne 24.6.2021 o společných ustanoveních o Evropském fondu regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza.

- 4) onsite návštěvy (zahraniční cesty a návštěvy krajských RIS3 týmů v ČR)
- 5) desk research

Název projektu/aktivity/opatření: Demola – spojení vysokých škol a firem		Odkaz: www.demola.net
Hlavní téma: Evropská největší inovační platforma: studenti a firmy	Obrázek - logo: 	
Klíčová slova: inovace ♦ vysoká škola ♦ univerzita ♦ business ♦ firma		
Vazba na NRIS3 (vertikální priority/horizontální cíle): průřezově všechny domény specializace/A1, B2 (viz příloha)		
Místo realizace: INT, Ostrava (v CZ) Stát: FI, CZ Zdroj financování: soukromé zdroje participujících firem, částečně podpora kraje Doba realizace: 10 týdnů/1 projekt		Dopad: INT Finanční alokace: variabilní, platí participující firmy
Hlavní realizátor: Demola (FI) Demola je inovační infrastruktura – platforma, která spojuje vysokoškolské studenty a vedoucí firmy v 18 zemích od roku 2008 (mezinárodně od roku 2011). Partneři: 50+ vysokých škol (univerzit) ♦ 15 000 studentů (účastníků projektů)		
Stručná anotace: Demola je evropská inovační platforma, která spojuje vysokoškolské studenty a soukromé firmy. Organizuje studentské týmy, které řeší aktuální otázky a společenské výzvy z odvětví, ve kterých tyto firmy působí, nebo z oblastí, které je významně ovlivňují. Unikátní know how Demoly spočívá v metodice celého procesu, zkušenostech v inovační práci s firmami a ve vlastnictví informační databáze (vy)řešených výzev.		

Popis:

Demola je mezinárodní inovační platforma, která propojuje studenty vysokých škol s firmami. Jedná se v každém cyklu o desetitýdenní až dvanáctitýdenní program, ve kterém vysokoškolští studenti v mezioborových malých týmech (do 5 osob) hledají řešení nejpalčivějších problémů a výzev v odvětvích a oblastech, kde působí participující firmy. Jedná se především tzv. megatrendy (udržitelnost, transparentnost, umělá inteligence, digitalizace) či společenské nebo technologické výzvy (stárnoucí populace, měnící se trh práce, kybernetická bezpečnost, mediální gramotnost). Týmy společně pracují na spekulativních, otevřených výzvách a na základě rešerší, benchmarkingu, design thinking metod a díky vedení zkušených finských i místních mentorů vypracují během programu tzv. DEMO (tj. např. use cases, vizualizace, prototypy webů, kampaně, fyzické objekty atp.).

Firmy za finanční participaci na projektu Demola získávají nejen přístup k novým, inovativním řešením svých problémů a k nápadům a inspiracím, ale jsou zároveň součástí platformy společně s talentovanými studenty, vysokoškolskými pedagogy, výzkumníky a dalšími inovativními firmami z regionu. Firmy obdrží globální neexkluzivní licenci na přístup k výsledkům řešených projektů. Duševní vlastnictví případných objevů a vynálezů patří plně jejich autorům, tj. studentům. Ti svojí účastí získávají praktické zkušenosti a dovednosti s mezinárodní týmovou prací, nové nápady na startupy. Firmy i studenti vzájemně získávají cenné kontakty. Dosud programy Demola pod vedením divize Demola Global proběhly kromě Finska celosvětově ve více než 20 zemích (např. Velká Británie, Německo, Dánsko, Norsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Slovinsko, Španělsko, Portugalsko, Japonsko, Čína, Mexiko, Jihoafrická republika, Namibie). V ČR začala Demola působit v první polovině roku 2024, kdy v partnerství s MSIC (Moravskoslezské inovační centrum) proběhl pilotní cyklus Demola Ostrava. Další cyklus (v přípravě) plánuje zapojení MSIC i dalších českých krajských inovačních center.

Postup implementace:

Demola obvykle implementuje svůj inovační program ve spolupráci s lokálním partnerem, se kterým vytvoří tzv. Demola hub. V rámci něj probíhá množství různých klíčových procesů. Každý z nich má svou zvláštní úlohu při rozvoji inovační práce všech zúčastněných partnerů. Lokální Demola hub je vytvořen až tehdy, když participující firmy a případně další organizace (např. inovační centrum) shromáždí minimální (předem definovanou) sumu finančních prostředků.

Portfolio Screening: Diskuze zaměřené na konkrétní partnery (místní firmy s výzkumnými a vývojovými kapacitami) o tom, jaké budoucí trendy by měly být zkoumány v projektech Demola a jaký druh inovačního materiálu partneři potřebují.

Klíčové akce:

Desetitýdenní program Demola zahrnuje celkem 3 akce a 3 fáze:

- 1) Kick-off (akce 1):
Je určen pouze pro studentské týmy na začátku celého projektu.
- 2) Discovery Phase (fáze 1, cca 2 týdny):
Fáze, během které studenti za pomoci Demoly, zadavatele (tj. firmy) a externích expertů (např. z vysoké školy, z průmyslu) porozumí zadanému tématu, kontextu, trendům v dané oblasti, širším megatrendům, které budou pravděpodobně ovlivňovat budoucnost, plus cílové skupině – potenciálním uživatelům nového řešení.
- 3) Ideation & Prototyping Phase (fáze 2, cca 5 týdnů):
Fáze, kdy studenti navrhnou různá možná řešení zadaného problému, ověřují jejich proveditelnost, zavrhnou neproveditelná a předkládají potenciálně proveditelná řešení Demole/zadavateli/expertům ke komentářům. Nakonec vyberou jedno řešení.
- 4) Mid-term event (akce 2):
Týmy již mají několik rozpracovaných nápadů a vizi řešení. Partneři poskytnou týmu zpětnou vazbu založenou na vlastním pohledu, zkušenostech a odborných znalostech, mohou týmu pomoci najít nejzajímavější nápad, na kterém budou dále pracovat.
- 5) Refine & Package Phase (fáze 3, cca 1 týden): studenti dopracují vybrané řešení a připraví se na jeho co nejlepší prezentaci.
- 6) Final meeting (závěrečná akce 3):

Týmy již dokončily své inovační projekty a chtějí prezentovat jejich výsledky. Úkolem partnerů je poskytnout zpětnou vazbu a také diskutovat o tom, jak koncept posunout dál. Mohla by se prezentovaná ukázka proměnit v produkt nebo službu? Jaké by měly být další kroky? Kdo další by se měl seznámit s výsledky a případně na ně navázat? Na závěrečné akci také partneři ocení nejlepší talenty, silné týmy a tvůrce budoucnosti.

Partnerské společnosti se akcí účastní ze tří hlavních důvodů:

- 1) Inovační práce vyžaduje inovační materiál, kterým může být inspirace, zajímavé diskuse, nové perspektivy, dosud neviděné koncepty nebo ukázky.
- 2) Bezkonkurenční příležitost vidět, čeho studenti dosáhli, a komunikovat s nimi a najít ty správné talenty pro budoucí spolupráci.
- 3) Setkání a navázání kontaktů s jednotlivci z jiných společností a organizací.

Inovační centrum uvedením projektu Demola rozvíjí a prohlubuje regionální spolupráci mezi vysokými školami, firmami a dalšími zúčastněnými stranami, napomáhá řešit problém nízké úrovně inovací, podnikání a sdílení know-how a také přispívá ke snížení odchodu studentů – absolventů z regionu.

Participující studenti během studia mnohdy nezískají zkušenosti z reálného světa, nebo nemají dostatek kvalitních příležitostí pracovat na smysluplných projektech. Na druhou stranu zaměstnavatelé upřednostňují absolventy a kandidáty s prokazatelnou zkušeností jak profesní, tak z projektů, na kterých pracovali během studia.

Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:

V České republice v Moravskoslezském kraji proběhla v první polovině 2024 pilotní fáze – Demola Ostrava. Spolupracovalo na ní Moravskoslezské inovační centrum (MSIC) s Moravskoslezským krajem, třemi místními vysokými školami (Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ostravská univerzita a Slezská univerzita v Opavě) a 2 firmami (Porsche Engineering Services – 5000 zaměstnanců v ČR a Tieto – finská IT firma s cca 2000 zaměstnanci v Ostravě). Na řešení projektů se začalo podílet 27 studentů, dokončilo je 10 z nich.

Každá z firem navrhla několik témat. K dalšímu řešení vybrána čtyři témata, která byla nakonec zpracována ke všeobecné spokojenosti všech zúčastněných:

- 1) Více než auto – More than a Car (využití nových technologií v automobilu budoucnosti)
- 2) Inteligentnější zdravotní péče – Smarter Healthcare (optimální využití existujících dat ve zdravotnictví)
- 3) Oznamovatel dezinformací – Fake Content Whistleblower
- 4) Sleduj řidiče – Track the Driver (zvýšení bezpečnosti provozu prostřednictvím podpory maximálního soustředění řidiče)

Stávající situace

V rámci projektu Demola jsou cílovou skupinou vysokoškolští studenti, firmy a vysoké školy. Studenti se při studiu v regionu často potýkají s nejrůznějšími překážkami a výzvami spojenými se studiem v méně rozvinutých regionech (jako např. v Moravskoslezském kraji) a obvykle po ukončení studia volí odchod do velkých měst nebo dokonce do jiných zemí. Podle agentury CzechInvest dochází k odlivu mladých lidí z méně rozvinutých regionů kvůli nedostatku pracovních příležitostí, nižší životní úrovni a celkově lepším možnostem v jiných městech či regionech. Na straně podnikatelů má region problém s pomalu se rozvíjející intelektuální základnou a tendencí kvalifikovaných lidí jej opouštět. Nejčastějšími překážkami potenciálních podnikatelů zahájit činnost jsou nedostatek potenciálních zákazníků, informací o podnikání, finančních prostředků a také pracovní síly v oblasti inovací. Projekt Demola je proto vhodný pro region s nižší podnikatelskou a inovační intenzitou, protože vede ke stimulaci spolupráce, propojování aktérů z různých segmentů a ke vzniku nových (inovativních) firem.

Firmy se permanentně snaží zaměstnat kvalitní studenty, kteří mají inovátorské myšlení, a to mj. proto, že mají problém udržet se na špičce v dnešním rychle se měnícím inovačním a vysoce konkurenčním prostředí. Náklady na nábor a školení nových studentů jsou vysoké a časově náročné.

Cíle do budoucna

Trendy obvykle spojené se zapojením do projektu Demola, které lze vypožorovat, jsou změny, ke kterým v regionech chceme směřovat. Historické statistiky uvádějí, že 20-30 % studentů, kteří projdou programem, založí firmu, ve které již mají partnery a klienty, kterým budou moci prodávat své produkty.

Dalším pozitivním přínosem je to, že firmy získají možnost dlouhodobě spolupracovat s perspektivními studenty. Vysoké školy by v budoucnu mohly tento systém implementovat do svých studijních programů, což by pomohlo k účasti většího počtu studentů na tomto projektu.

Dlouhodobým cílem je, aby se z Demoly stal víceletý program, který bude propojovat hráče v regionu a utvářet dlouhodobé vztahy na neutrální půdě. V roce 2024 budou uspořádány celkem dvě vlny (jarní a podzimní). Výhled na rok 2025 a další roky bude záviset na celkových výsledcích z roku 2024.

V budoucnosti jsou v plánu 2-3 vlny ročně s celkovým počtem 6-9 projektů (témat). Finanční příspěvky ze strany firem se budou postupně zvyšovat, jakmile se bude účastnit více firemních partnerů.

Časové horizonty očekávaných změn se mohou pohybovat v rozmezí 2-3 let i déle. V průběhu tohoto období budou shromažďována data a zároveň využívány zkušenosti a know how Demola Global pro sledování změn a trendů ve vývoji ekosystému.

Role regionálního inovačního centra je především komunikovat se všemi zúčastněnými stranami (vysokými školami, studenty a firmami) a informovat je o celém programu, vytvářet neutrální půdu pro spolupráci a setkávání a rozšiřovat pole působnosti mezi co nejširší spektrum studentů, výzkumníků i společností. V dalších cyklech v roce 2025 a v dalších letech (momentálně v přípravě) se plánuje také zapojení dalších českých krajských inovačních infrastruktur (Pražský inovační institut, Středočeské inovační centrum).

Pilotní projekt Demola Ostrava již prokázal potenciál českých regionů zapojit se do mezinárodních hodnotových řetězců prostřednictvím společných inovačních projektů s globálně působícími firmami. Díky propojení s nadnárodními partnery platformy Demola mohou české týmy přispívat k vývoji produktů a služeb, které se stanou součástí širších inovačních ekosystémů a dodavatelských struktur.

Jednou z možností dalšího rozvoje je prohloubení a další rozšíření mezinárodní spolupráce v rámci Demola Global, což umožní sdílení výzev, expertíz a výstupů, čímž se posílí účast českých subjektů ve fázi výzkumu a vývoje globálních hodnotových řetězců. Projekt Demola tak výrazně podpoří schopnost českých regionálních inovačních center nejen exportovat nápady, ale zároveň aktivně budovat dlouhodobé pozice českých subjektů v mezinárodních hodnotových řetězcích.

V roce 2025 byla naplánována další vlna programu, který se koná v Praze, s celkovým počtem 14 vyhlášených projektů:

- 1) Collective Intelligence Interface – making community knowledge visible and usable (Rozhraní kolektivní inteligence – zviditelnění a využití znalostí komunity)
- 2) Mobile Healthcare Centres (Mobilní zdravotní střediska)
- 3) Selective Sound, Enhanced Focus (Selektivní zvuk, vylepšené zaostření)
- 4) When Charger Matters (Když záleží na nabíječce)
- 5) Edge Vision
- 6) Home Renovation Database (Databáze renovací domů)
- 7) Optimal Field-of-View in Video Conferencing Devices (Optimální zorné pole ve videokonferenčních zařízeních)
- 8) Charging Experience in Smart Cities (Nabíjení ve smart městech)
- 9) EV Chargers as Diagnostic Tools (Nabíječky elektromobilů jako diagnostické nástroje)
- 10) Plate Perfect (Perfektní talíř)
- 11) Context-Aware EV Charging (Nabíjení elektromobilů s ohledem na kontext)
- 12) Augmenting the Living Room Sports Experience (Vylepšení sportovního zážitku v obývacím pokoji)
- 13) Smart Home Facility Manager (Správce inteligentní domácnosti)
- 14) Authentic Second-Hand Markets (Autentické trhy s použitým zbožím)

Všechny tyto projekty mají shodný časový rámec:

do 8.10.2025	podání žádosti o účast v projektu
22.10.-23.10.2025	kick-off
24.11.-25.11.2025	mid-term event
14.1.-15.1.2026	final meeting
15.1.2026	konec projektu

Název projektu/aktivity/opatření: Laboratoř pro zapojení spotřebitelů (Varšavská univerzita)		Odkaz: https://www.eitfood.eu/projects/ris-consumer-engagement-labs
Hlavní téma: Živá laboratoř pro zapojení spotřebitelů v potravinářství	Obrázek - logo: 	
Klíčová slova: inovace ♦ živá laboratoř ♦ vývoj nového produktu ♦ potravinářství		
Vazba na NRIS3 (vertikální priority/horizontální cíle): DS8/A1 (viz příloha)		
Místo realizace: INT	Stát: EU	Dopad: INT
Zdroj financování: EIT Food	Doba realizace: 6-11 měsíců/1 proces spoluprorby	Finanční alokace: grant EIT Food
Hlavní realizátor: Varšavská univerzita (PL)		
Stručná anotace: Laboratoř pro zapojení spotřebitelů vznikla jako živá laboratoř v rámci projektu EIT Food RIS Consumer Engagement Labs v rámci Varšavské univerzity v roce 2019 jako jedna z největších iniciativ v oblasti spoluvytváření potravin v Evropě.		

Popis:

Laboratoř pro zapojení spotřebitelů je příkladem tzv. živé laboratoře (living labs). Jedná se o otevřené inovační ekosystémy zaměřené na uživatele v reálném prostředí, které využívají iterativní procesy zpětné vazby v průběhu celého životního cyklu inovace s cílem vytvořit udržitelný dopad. Zaměřují se na spoluvytváření (co-creation), rychlé prototypování a testování a rozšiřování inovací, přičemž poskytují společné hodnoty pro zúčastněné strany. V tomto kontextu fungují živé laboratoře jako zprostředkovatelé (orchestrátoři) mezi zúčastněnými stranami z tzv. quadruple helix (čtyřnásobné šroubovice): občany (kteří jsou postaveni do centra inovací), výzkumnými organizacemi, podniky a vládními organizacemi.

Živá laboratoř nazvaná Laboratoř pro zapojení spotřebitelů vznikla v rámci projektu EIT Food RIS Consumer Engagement Labs v rámci Varšavské univerzity, která pro tuto laboratoř vytvořila inovativní metodiku. Byla zahájena v roce 2019 jako jedna z největších iniciativ v oblasti spoluvytváření potravin v Evropě. Živá laboratoř se zaměřuje na rozvoj procesů spoluprorby, které zapojují firmy (výrobce), spotřebitele a výzkumné organizace do vývoje nových potravinářských výrobků pro konkrétní spotřebitelské segmenty a jejichž cílem je řešit aktuální společenské výzvy.

Oproti tradičním metodám využití zapojení spotřebitelů (tj. např. klasické průzkumy trhu, diskusní skupiny a senzorické testy) tato laboratoř umožňuje kolektivní tvorbu inovativních, dosud neexistujících kombinací vlastností a výhod výrobků. Prostřednictvím procesu spoluvytváření se spotřebitelé stávají pro firmy cennými partnery při vývoji nových produktů. Metody spoluvytváření zvyšují firemní povědomí o specifických potřebách spotřebitelských segmentů, navazují dialog založený na důvěře a podporují inovativnost.

V letech 2019-2025 se do těchto procesů spoluvytváření zapojilo 154 panelů spotřebitelů a 90 společností a výzkumných organizací (včetně univerzit, výzkumných ústavů, maloobchodních prodejců potravin, výrobců potravin, start-upů, poskytovatelů potravinářských služeb a obalových společností) z 19 evropských zemí, které společně navrhly, vyvinuly a uvedly na trh 36 inovativních potravinářských výrobků.

Implementace:

Na počátku celého procesu jedna výzkumná organizace a jedna společnost vytvoří tzv. konsorcium pro účely tohoto projektu. Každé konsorcium ve své žádosti poskytovateli (Varšavská universita) popíše společenské výzvy, které by chtělo pomocí této laboratoře řešit. V projektu jsou k dispozici dvě kategorie společenských výzev:

- 1) cílená výživa;
- 2) diverzifikace bílkovin.

Obě tyto kategorie souvisejí s posláním Zdravější život díky potravinám <https://www.eitfood.eu/missions/healthier-lives-through-food>.

Konsorcium dále uvede skupinu spotřebitelů, se kterou bude pracovat (souvisejí se společenskou výzvou), a kategorii výrobků (definovanou firmou). Popis společenské výzvy by měl být konkrétní a propracovaný, podložený daty, popř. publikacemi atd.

Každá laboratoř pro zapojení spotřebitelů zahrnuje:

- 1) jednu výzkumnou organizaci odpovědnou za řízení dané laboratoře;
- 2) jednu firmu (výrobce potravin) odpovědnou za účast v procesu spoluvytváření, vývoje výrobku a jeho uvedení na trh s minimálním prodejem € 10 000 v kalendářním roce následujícím po roce, kdy byl výrobek vyvinut;
- 3) 20 spotřebitelů účastnících se sezení a vyvíjejících celkem 12 nápadů na nové výrobky (spotřebitelé jsou rozděleni do 4 týmů, každý tým vyvíjí 3 nápady; firma nakonec vybere jeden z nich).

Metodika RIS Consumer Engagement Labs:

Metodika byla vyvinuta Varšavskou univerzitou a opírá se o znalosti odborníků z oblasti antropologie, psychologie, spotřebitelského chování a managementu inovací a byla dále ověřována s akademickými a průmyslovými partnery, aby mohla řešit otázky v oblasti evropského potravinového trhu. Detailní metodika není veřejná, je k dispozici pouze participujícím organizacím.

Metodika je založena na principech spoluvytváření a kombinuje individuální a týmové úsilí: zapojeni jsou mj. spotřebitelé, zaměstnanci firem a vědci. Ti spolupracují na vývoji nových potravinářských výrobků. Společná tvůrčí sezení, která se konají osobně nebo online, umožňují účastníkům diskutovat o preferencích, zkoumat daný tržní segment a také podporují kreativitu participujících spotřebitelů.

Sezení se spotřebiteli jsou rozložena do pěti týdnů. Spotřebitelé tak mají dostatek času na přemýšlení o tématu a zapojení se do tvůrčího procesu. Cvičení a úkoly v rámci sezení jsou založeny na prvcích diskusních skupin a rozhovorů, projektivních a kreativních technik, gamifikace, etnografie, designového myšlení a kreativních cvičení. Na rozdíl od typických senzorických panelů a spotřebitelských průzkumů nezahrnují tyto laboratoře testování vzorků, ale vytváření inovativních, dosud neexistujících kombinací vlastností a výhod výrobků.

Hlavními cíli tohoto procesu jsou především:

- 1) vytvoření emocionální vazby a zapojení spotřebitelů;
- 2) prohloubení porozumění spotřebitelským potřebám a nabídce trhu v příslušné kategorii výrobků;
- 3) posílení postavení spotřebitelů ve spolupráci s odborníky dané firmy;
- 4) zvýšení kreativity spotřebitelů.

Kreativní návrhy, které formulovali spotřebitelé, musí projít důkladným interním vývojem, aby byl posouzen jejich výrobní a tržní potenciál a také proveditelnost. Tento proces vrcholí úspěšným uvedením nových výrobků na evropský trh a ukazuje kreativní potenciál spotřebitelů jako aktivních účastníků potravinářského odvětví.

Místní konsorcia během celého procesu získají také odborná školení a poradenství, přístup k metodice a souborům nástrojů laboratoří a podporu pro komercializaci nových produktů.

V roce 2021 byla metodika úspěšně rozšířena nad rámec vývoje potravinářských výrobků a upravena tak, aby řešila také environmentální výzvy (např. návrh udržitelnějších obalů pro jídla s sebou).

Dosud hlavním dosaženým výsledkem celého projektu je 36 produktů navržených podle metodiky této Laboratoře pro zapojení spotřebitelů (Consumer Engagement Lab).

Dalšími benefity této živé laboratoře jsou:

- 1) 66 společností, které mají přístup k detailním procesům spolupráce využívajícím kreativitu spotřebitelů a zkoumajícím jejich chování, volby a potřeby.
- 2) Spotřebitelé zapojení do vývoje nových výrobků, což zajišťuje, že potravinářský průmysl reaguje na potřeby spotřebitelů a přináší přidanou hodnotu, inovace a užitečné výrobky.
- 3) Zaměření na segmenty spotřebitelů, které jsou firmami často přehlíženy.
- 4) Metodika původně navržená pro starší (tj. tradiční) spotřebitele a později upravená tak, aby reagovala na různé skupiny, jako je např. mladá generace, spotřebitelé s dietními omezeními nebo vegetariáni atd.
- 5) Přizpůsobivá metodika aplikovaná v různých kategoriích výrobků – sladkosti, slané pochutiny, hotová jídla, nápoje, a dokonce i ekologicky šetrné obaly pro jídla s sebou.

Financování projektu:

- 1) Celý projekt je financován EIT Food (European Institute of Innovation and Technology Food).
- 2) Celkový rozpočet na jednu výzvu je € 187 500.
- 3) Maximální grant pro výzkumnou organizaci je € 18 750.
- 4) Maximální grant pro firmu (výrobce potravin) je € 12 500.
(Tyto údaje jsou z výzvy na rok 2025.)

Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:

- 1) EIT Food v lednu 2025 otevřel výzvu pro účastníky projektu v roce 2025:

<https://www.eitfood.eu/open-calls/request-for-eit-food-ris-consumer-engagement-labs-implementing-participants-only-for-ris-countries>

Relevantní české subjekty (potenciální účastníci) byli o této výzvě přímo informováni, a proto o této příležitosti vědí. Pokud se tyto organizace rozhodly nezúčastnit se výzvy v roce 2025, budou se moci zúčastnit v budoucnu, protože výzva se opakuje každý rok. Získají tak dostatek času na rozmyšlení partnerství (konsorcia) a také relevantní oblasti potravin, které by chtěli v rámci projektu zkoumat.

- 2) Druhá (dlouhodobá) oblast uplatnění a dalšího rozvoje projektu je navázat strategickou spolupráci s Universitou Varšava a aktivně rozšířit tento projekt na český trh, a to do jiných sektorů kromě potravinářství (např. obaly, ale i kosmetika a jiné typy produktů). Tomuto rozšíření by však musela předcházet úprava metodologie a také přizpůsobení konkrétních laboratorních scénářů.

Kontaktní osoba: Magdalena Zatorska, Varšavská univerzita, email: magdalena.zatorska@uw.edu.pl

- 3) Třetí možností uplatnění tohoto projektu je využití vypracované a několikaletou praxí ověřené metodologie jako inspirace pro plně novou živou laboratoř pro oblast vývoje nového produktu s využitím konceptu quadruple helix.

Všechny výše popsané možnosti rozvoje dalších inovačních aktivit budoucího využití tohoto příkladu dobré praxe jsou návodem pro zapojení českých subjektů do mezinárodních hodnotových řetězců. Konkrétně se jedná o zapojení konsorcií potravinářských firem a výzkumných organizací (bod 1), strategickou spolupráci a další rozvoj inovačního ekosystému, např. pro regionální inovační instituty a centra (bod 2) a o využití metodiky, která je již otestována a prakticky využívána (bod 3). Uplatnění lze najít také v rámci navazujících hodnotových řetězců zabývajících se potravinovou bezpečností, zdravým životním stylem a environmentálně šetrnými řešeními. Regiony v České republice mohou využít svůj inovační potenciál, výzkumné kapacity a agropotravinářské firmy pro rozšíření laboratorních přístupů orientovaných na spotřebitele i do méně rozvinutých oblastí, čímž se propojí s celoevropskými prioritami v oblasti cílené výživy, zelené transformace a cirkulární ekonomiky.

Konkrétní příklady českých subjektů, které se do projektu zapojily již v minulosti:

CHEERS – NA ZDRAVÍČKO

Vyrobily laboratoře BIOČEN, <http://biocen.cz/WP>

Výzkumný partner: Vysoká škola chemicko-technologická v Praze <https://www.vscht.cz>

CHEERS je doplněk stravy, který je dodáván v praktických „panáčích“ plných vitaminů obohacených o bylinné extrakty vyrobené pro posílení imunity a umožnění lepší adaptace na stres.

Produktový leták: <https://www.eitfood.eu/files/RIS-CEL-2021-product-leaflet-CZ.pdf>

.....

Jemná mandlová kaše

Výrobce: ŠUFÁNEK, <https://www.sufan.cz>

Hladká mandlová kaše odpovídá na výživové potřeby starších spotřebitelů a zároveň zajišťuje jejich ústní a zubní komfort. Díky unikátní technologii mletí nabízí nově navrhovaný výrobek dokonalou hladkost kaše v kombinaci s bohatým obsahem živin, který zajišťuje mandlové máslo a mandlová mouka.

Produktový leták: <https://www.eitfood.eu/files/RIS-CEL-2022-product-leaflet-CZ-Sufanek.pdf>

V oblasti živých laboratoří jsou kontinuálně zveřejňovány výzvy k podávání žádostí o dotace, které je třeba sledovat. Např. níže je uveden odkaz na výzvu Ministerstva pro místní rozvoj ČR:

<https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu/podpora-obnovy-a-rozvoje-regionu-2025/porr-podpora-chytrych-mest,-obci-a-regionu>

Název projektu/aktivity/opatření: Laboratoř pro udržitelná média		Odkaz: www.sustainablemedialab.eu
Hlavní téma: Živá laboratoř pro udržitelná média a lidská práva	Obrázek - logo: 	
Klíčová slova: média ♦ živá laboratoř ♦ univerzita ♦ mediální gramotnost Vazba na NRIS3 (vertikální priority/horizontální cíle): DS3, DS7/D1, D2 (viz příloha)		
Místo realizace: INT Zdroj financování: univerzitní Finanční alokace: variabilní	Stát: NL Doba realizace: 20 týdnů/1 projekt (pro studenty)	Dopad: INT
Hlavní realizátor: Inholland University of Applied Sciences (NL)		
Stručná anotace: Laboratoř pro udržitelná média (Sustainable Media Lab) je živá laboratoř založená a provozovaná Inholland University of Applied Sciences. Sdružuje studenty, odborníky a členy komunity, kteří zkoumají nové způsoby uvažování o úloze médií a technologií ve společnosti. Laboratoř pro udržitelná média usiluje o mediální gramotnost a také o to, aby moderní technologie i nadále respektovaly lidská práva.		

Popis:

Sustainable Media Lab na Inholland University of Applied Sciences (dále jen „Laboratoř“) je výzkumná laboratoř zaměřená na zkoumání vlivu médií a technologií na společnost. Laboratoř se zaměřuje na zkoumání a vytváření mediálních ekosystémů, které respektují lidská práva a jsou dlouhodobě udržitelné. Hlavní cíle zahrnují zajištění bezpečnosti, užitečnosti a udržitelnosti technologií využívaných v médiích pro společnost a ochranu práv jednotlivců v digitálním světě. Laboratoř se zaměřuje na vývoj praktických řešení pro složité výzvy související s médií, technologiemi a společností, jako jsou dezinformace, etické využívání umělé inteligence a odpovědná digitální infrastruktura.

Rychle se měnící technické, právní a sociální prostředí vyžaduje jiný způsob uvažování o médiích, technických komplikacích a jejich významu ve společnosti. V živé Laboratoři pro udržitelná média (Sustainable Media Lab) jsou sdruženi přední výzkumní pracovníci, odborníci, lidé z profesionální (mediální) sféry a vysokoškolští studenti, aby se těmito otázkami zabývali.

Výzkumní pracovníci, studenti a partneři pracují na různých projektech zkoumajících roli médií ve společnosti. Od zesílení falešných zpráv až po způsoby, jakými může umělá inteligence ohrožovat lidská práva, jsou zkoumány problémy, které ovlivňují mediální systémy, a to agilním a na design orientovaným způsobem. V Laboratoři byl dále připraven mediální vzdělávací modul, který tvoří jeden z předmětů v nabídce pro studenty Inholland University (detailněji popsáno v části Mediální kurz).

Do popředí aktivit Laboratoře se také dostává interakce mezi lidmi, technologiemi a systémy. Studenti spolupracují s partnery laboratoře na řešení problémů a složitých mediálních otázek.

Laboratoř pro udržitelná média usnadňuje nové způsoby uvažování o úloze technologií ve společnosti. Technologie jsou v našich životech stále důležitější. Hlavní otázkou v Laboratoři je, jak lze přehodnotit interakci člověka se sociotechnickými systémy udržitelnějším a etičtějším způsobem. Při inovačních, výzkumných a vzdělávacích aktivitách v laboratoři jsou využívány poznatky a metody z oblasti designového myšlení. Kromě toho veškeré aktivity a práce probíhají multidisciplinárně.

Tato Laboratoř byla zahájena teprve v únoru 2022, a proto stále intenzivně pracuje na vývoji a realizaci prvních projektů a budování partnerství. Jejím cílem je dodávat prototypy ekonomicky a společensky relevantních produktů nebo služeb. Chce také pomáhat při tvorbě politik a pracovat ve prospěch digitálního odvětví.

Účastníci se učí designovému myšlení a získávají zkušenosti s multidisciplinární spoluprací a aktuálními problémy v oblasti mediálně využívaných technologií a společnosti. Zvyšuje se tak jejich mediální gramotnost a rozšiřuje vzdělání v mediální oblasti. Zároveň veškeré aktivity Laboratoře podporují inovativní způsoby přemýšlení všech účastníků o moderních médiích, jejich fungování, možnostech využití, ale i zneužití.

Sustainable Media Lab spolupracuje s externími partnery, mj. The Hague Humanity Hub, Digital Rights House a Netherlands Institute for Sound and Vision.

Kontaktní osoby: Ben Wagner - ben.wagner@inholland.nl Susannah Montgomery - susannah.montgomery@inholland.nl a Johanne Kubler johanne.kubler@inholland.nl

nebo www.sustainablemedialab.eu

Implementace:

Laboratoř pro udržitelná média usiluje o to, aby technologie i nadále respektovaly lidská práva. Jinak řečeno, jak můžeme zajistit udržitelnost a objektivitu naší digitální infrastruktury? Tyto cíle jsou sledovány prostřednictvím semestrálních výzkumných projektů, které jsou zakončeny přístupnými a přenosnými výstavami pro veřejnost. Každý partner, který se připojí k laboratoři, pomůže zkonkretizovat a zviditelnit tyto abstraktní, „neviditelné“ problémy pro místní komunitu.

Laboratoř vytváří studijní programy, podcasty, časopisy a přenosné výstavy zaměřené na vliv médií a technologií na společnost. Spolupracuje s odborníky, účastní se praktických workshopů, provádí výzkum v oboru a podporujeme osobní a profesní rozvoj studentů. Cílem je mj. to, aby technologie byly pro společnost bezpečné, užitečné a udržitelné a aby byla chráněna práva všech, a to i v digitálním světě.

Implementace aktivit Laboratoře ale probíhá především ve dvou základních směrech:

- 1) mediální kurz pro vysokoškolské studenty
- 2) mediální projekty pro veřejnost (např. projekt Fabricated níže)

Mediální kurz:

Pro studenty nabízí Laboratoř semestrální kurz zaměřený na dopad médií a technologií na společnost. Studenti se nejen účastní tohoto kurzu, ale také se podílejí na mediálním výzkumu i na tvorbě obsahu, který vyústí v interaktivní výstavy a vzdělávací materiály zaměřené na zvyšování povědomí o vlivu technologií na každodenní život a poté pomáhá široké veřejnosti porozumět aktuálním otázkám v mediální oblasti. Integrace výzkumných programů zaměřených na média, technologie a společnost do výuky umožňuje studentům aplikovat teoretické znalosti na reálné problémy. V rámci Laboratoře se studenti učí, jak navazovat kontakty (networking), získávat

nové poznatky v diskusích s ostatními (diskurz) a podporovat interakci prostřednictvím médií (obsah a intervence).

Pro studenty tato laboratorní „cesta“ zahrnuje 20týdenní program. Partneři, kteří se účastní projektu, mají možnost představit své nápady na začátku laboratorního tracku a potom mohou začít spolupracovat se studenty.

Součástí materiálů pro tento kurz je studijní příručka, která je k dispozici všem potenciálním zájemcům.

sustainablemedialab.eu

inholland.nl

Projekt Fabricated:

Mezi projekty laboratoře patří například Fabricated, což je putovní výstava původně zaměřená na zlepšení digitální gramotnosti občanů a přípravu na volby do Evropského parlamentu v roce 2024. Cílem této interaktivní výstavy je pomoci návštěvníkům lépe porozumět vlivu umělé inteligence (včetně AI-generovaných zpráv), cílené reklamy, dezinformací a digitálních algoritmů na veřejné mínění a volební chování.

Zdroj: Inholland University of Applied Sciences. (© 2025).
Sustainable Media Lab.

www.sustainablemedialab.eu (Níže uvedený popis projektu Fabricated a několika jeho základních modulů je sumarizace a zároveň překlad z angličtiny z těchto webovských stránek.)

Fabricated pomáhá občanům zlepšit jejich digitální gramotnost a zároveň se v konkrétních případech připravit na budoucí parlamentní volby. V rámci tohoto interaktivního zážitku mají zájemci také možnost podělit se o svůj názor na to, jak digitalizace mění společnost. Projekt Fabricated je dobrým příkladem úsilí Sustainable Media Lab o zvyšování povědomí o digitálních výzvách a podporu kritického myšlení v digitálním věku. Během dosud proběhlých výstav bylo shromážděno více než 300 dotazníků a 40 rozhovorů, které pomohly zhodnotit postoje Evropanů k vlivu digitalizace na společnost.

Fabricated vyvinula Laboratoř pro udržitelná média na Inholland University. Autory jsou Andy Sanchez a Susannah Montgomery. Laboratoř využívá odborné znalosti v oblasti lidských práv, digitálních technologií a designu zaměřeného na uživatele, které pomáhají lidem promyšleně zkoumat roli technologií ve společnosti.

Projekt Fabricated zahrnuje několik základních modulů, které jsou popsány níže:

Uvítací video: Účastníky na výstavě vítá Alex, avatar s umělou inteligencí, který se vydává za hlasatele zpráv. Alex, jehož scénář částečně napsala umělá inteligence, nabízí účastníkům nevšední zážitek z kritiky videa s umělou inteligencí. Zároveň se účastníci dozvídají o výzvách, které digitalizace představuje pro tradiční média.

Personalizovaný tisk: V této hybridní instalaci účastníci otáčejí fyzickými ciferníky a sledují, jak generativní AI v reálném čase mění tón a zaujatost zpravodajského článku. Tento nástroj ukazuje rychlost, sílu a potenciální škody pro žurnalistiku, které představují programy jako ChatGPT. Vyvinuli ji studenti TU Delft Neslihan Can, Sukriti Garg, Kim de Vrij a Koen Weber.

Verify This!: Tato analogová instalace doplňuje projekt Personalizovaný tisk a upozorňuje na čas a úsilí, které je třeba vynaložit na kvalitní žurnalistiku. Účastníci prohlížejí reálné příspěvky, které obsahují dezinformace, spolu s kontrolou faktů provedenou novináři. Verify This! poučuje účastníky o mnoha způsobech manipulace s informacemi v digitálním věku. Vyvinuto ve spolupráci s Agence France-Presse (AFP).

[afp.com](https://www.afp.com)

Moderátorský chaos: V této digitální hře se účastníci seznámí s náročnou prací moderátorů obsahu, kteří rozhodují o tom, zda označené příspěvky zůstanou online. Moderátorský chaos umožňuje hráčům bezpečně hrát role moderátorů obsahu a snažit se prověřit záplavu příspěvků, než vyprší časový limit. Vyvinuto ve spolupráci s Leveraged Play & Copia Institute.

<https://eu-moderator-mayhem.web.app/>

The Influence Industry: Tato analogová hra kombinuje jednoduchost se silou konverzace. Hráči se v této upravené verzi hry Connect 4 snaží „vyhrát“, ale každá figurka obsahuje informace o skutečných digitálních službách, které politici využívají k ovlivňování voličů. Některé z nich jsou jednoduché, ale jiné jsou mnohem invazivnější. Tento delší zážitek nabízí účastníkům možnost zamyslet se nad tím, jak digitalizace utváří demokracii. Vyvinuto ve spolupráci s Amber Macintyre, Tactical Tech.

<https://influenceindustry.org/>

Kdo se na mě zaměřuje? Kdo na mě cílí? Tato dvoudílná instalace pomáhá účastníkům porozumět cílené reklamě a technologií rozpoznávání obličejů. V první části si uživatelé prohlédnou reklamy z reálného světa a dozvědí se, proč byly na jednotlivé uživatele tyto reklamy cíleny. Druhá část však činí tento koncept emocionálně zapamatovatelným: kamera pomocí rozpoznávání obličejů pořídí jejich fotografii a promění je ve fotorealistického avatara s umělou inteligencí, doplněného o popis toho, co „inzerenti s umělou inteligencí“ o uživateli odhadují: jeho věk, pohlaví, rasu, emoce, a dokonce i politické názory. Vyvinuto ve spolupráci se Samem Jeffersem, Who Targets Me? a Matthiasem Oostrikem.

<https://whotargets.me/en/>

Souhrnná zpráva o evropském turné projektu Fabricated po Nizozemsku, Belgii, Německu a Velké Británii:

https://www.sustainablemedialab.eu/wp-content/uploads/sites/9/2024/10/fabricated-An-Interactive-Exhibition-on-Digital-Literacy_REPORT.pdf

Projekt Fabricated byl též využit před prezidentskými volbami v USA v roce 2024.

Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:

Na základě dostupných informací v českém prostředí momentálně nepůsobí srovnatelná nebo obdobná mediální laboratoř.

Výše popsaný mediální kurz může být velmi dobře využit jako součást výuky na českých vysokých i středních školách. Jednotlivé popsané projekty mohou být uplatněny v rámci vzdělávání různých cílových skupin v oblasti mediální gramotnosti. Široká veřejnost i specifické cílové skupiny si tak uvědomí význam i úskalí digitalizace médií, možnosti využití umělé inteligence v médiích (např. v oblasti personalizace mediálního obsahu, při cílení reklamy atd.), nebezpečí mediálních manipulací, ovlivňování různých voličských skupin apod.

Využívané materiály, prezentace, nástroje i metodika by se mohly využít v ČR jako součást mediální výchovy a vzdělávání a zároveň navýšení povědomí o nutnosti aktivní práce v oblasti udržitelnosti svobodných a nezávislých médií založených na pravdivých a ověřených informacích. Tato oblast se v posledních letech rapidně rozvíjí a navíc jí není věnována dostatečná pozornost ze strany vládních organizací, akademické sféry, ani v oblasti

výzkumu a vývoje. Bude samozřejmě nutné existující materiály upravit a přizpůsobit českému prostředí. Zároveň lze použít vše, co již bylo v rámci Laboratoře vytvořeno, jako inspiraci pro obdobné aktivity mediálního vzdělávání a výzkumu v ČR. Laboratoř je v případě zájmu otevřena spolupráci s českými subjekty ve všech oblastech svého působení. Především akademické organizace, vědecké a výzkumné instituce, ale i soukromé či nezávislé mediální subjekty se mohou zapojit do mezinárodní spolupráce s Laboratoří, a tak se stát součástí mezinárodních hodnotových řetězců.

V oblasti živých laboratoří jsou kontinuálně zveřejňovány výzvy k podávání žádostí o dotace, které je třeba sledovat. Např. níže je uveden odkaz na výzvu Ministerstva pro místní rozvoj ČR:

<https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu/podpora-obnovy-a-rozvoje-regionu-2025/porr-podpora-chytrych-mest,-obci-a-regionu>

Kromě výše popsaných možností využití materiálů, metodiky a popsaných nástrojů jako součást mediální výchovy a rozvoje digitální gramotnosti v České republice lze tento příklad dobré praxe využít jako inspiraci (popř. rámcový návod) pro vznik podobné mediální laboratoře, která v českém prostředí dosud chybí. Navázání užší spolupráce s holandskou Laboratoří pro udržitelná média by umožnila nejen vznik a zahájení činnosti české mediální laboratoře, ale zároveň by umožnila testování a ověřování zahraničních konceptů, postupů a metodik v českém prostředí. Existující zahraniční mediální nástroje mohou být průvodci při mapování hodnotových řetězců. Dojde tak k zapojení českých mediálních subjektů i veřejnosti do mezinárodní spolupráce v rámci hodnotových řetězců.

Název projektu/aktivity/opatření:

Odkaz: <https://uudenmaanliitto.fi/en/>

Regionální cirkularity na příkladu Uusimaa

Hlavní téma:

Regionální cirkulární ekonomika na příkladu regionu Uusimaa

Obrázek - logo:

Klíčová slova: **cirkularita ♦ regionální ekonomika ♦ udržitelnost ♦ RIV**

Vazba na NRIS3 (vertikální priority/horizontální cíle): M1/DS1,DS4,DS8,DS9/A1,A2,A3 (viz [příloha](#))

Místo realizace: Uusimaa region

Stát: Finsko

Dopad: Finsko

Zdroj financování: Horizont Evropa, finské veřejné zdroje

Doba realizace: 2022-5 (hub), 2024-9 (ECIV)

Finanční alokace: € 647 000 (hub), € 356 000 (regionální rada)

Hlavní realizátor: Helsinki-Uusimaa region

Stručná anotace:

Finský region Uusimaa úspěšně implementuje cirkulární ekonomiku na regionální úrovni. Tento příklad popisuje aktivity a implementaci včetně zapojení do mezinárodní spolupráce v rámci Regionálních inovačních údolí (RIV) a zároveň navrhuje příklady uplatnění této aktivity v českém prostředí.

Popis:

Regionální cirkulární ekonomika v oblasti Uusimaa ve Finsku představuje příklad integrovaného přístupu k udržitelnosti. Je příkladem úspěšné implementace cirkulární ekonomiky na regionální úrovni. Díky spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem, výzkumnými institucemi a občanskou společností vznikla řada inovativních projektů zaměřených na efektivní využívání zdrojů, snižování odpadu a podporu udržitelného rozvoje.

Za účelem rozvoje a implementace regionální cirkulární ekonomiky byl vytvořen Helsinki-Uusimaa Circular Hub, což je společenství obcí, různých organizací, výzkumných institucí a odborníků, které společně posouvá region i celé Finsko na mezinárodní špičku v oblasti oběhového hospodářství. Cirkularita je nejen o efektivním využívání materiálů a minimalizaci odpadu. Je to také snaha o menší spotřebu nedotčených přírodních zdrojů, sdílenou ekonomiku a rozvoj služeb.

Helsinki-Uusimaa realizují ve spolupráci s předními evropskými inovačními údolími projekt European Circular Innovation Valley (ECIV).

Detailnější informace o Uusimaa Circular Hub a o European Circular Innovation Valley jsou uvedeny níže v sekci Implementace.

Implementace:

Cílem je dosáhnout do roku 2030 uhlíkově neutrálního regionu Helsinki-Uusimaa. Na podporu tohoto cíle bylo založeno centrum **Helsinki-Uusimaa Circular Hub**. Je akcelerátorem nových řešení a pilotních projektů zaměřených zejména na stavebnictví, potravinové řetězce a textil, plasty a elektroniku, jakož i na budování znalostí, finanční nástroje a mezinárodní spolupráci. Jako regionální ekosystém usnadňuje nové obchodní

příležitosti a zároveň buduje dobré životní prostředí pro své občany. Vyhledává, rozvíjí a sdílí znalosti, know-how, data, nápady, zdroje a sítě.

Helsinki-Uusimaa Circular Hub nabízí platformu pro společný vývoj řešení oběhového hospodářství, sdílení osvědčených postupů, vytváření sítí a podporu firemních implementací myšlení a kompetencí v oblasti oběhového hospodářství, jakož i pilotní projekty. Kromě toho se účastní mezinárodních sítí oběhového hospodářství a pilotního projektu v rámci iniciativy EU. Helsinki-Uusimaa Circular Hub byl vybrán jako jeden z pilotních regionů pro iniciativu EU Circular Cities and Regions (<https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>). Jako pilotní region CCRI mohou regionální aktéři v této oblasti získat poradenství od odborníků při posuzování vývoje, provádění a zlepšování akčních plánů, jakož i pro identifikaci významných hodnotových řetězců, a to primárně v odvětvích specifikovaných v předchozím odstavci.

Cílem je vytvářet nové formy podnikání a zvyšovat obraty firem, pomáhat mezinárodním podnikům v růstu a zintenzivňovat případnou spolupráci s aktivní podporou. Významným aspektem Cirkulárního hubu je posílení spolupráce a kompetencí v oblasti oběhového hospodářství a přimět podniky, obce a města k jejich efektivnějšímu využívání. Tento projekt je realizován v letech 2022-2025. Celkový rozpočet činí 647 000 eur.

Další regionální aktivitou v oblasti cirkularity je mezinárodní spolupráce Helsinki-Uusimaa regionu s předními evropskými inovačními údolími v rámci projektu **European Circular Innovation Valley** (ECIV). Cílem projektu ECIV, který je součástí programu Horizont Evropa, je vybudovat největší evropský inovační ekosystém oběhového hospodářství, který bude hnací silou udržitelného rozvoje a spolupráce napříč kontinentem. Tento projekt má proměnit evropské regiony v dynamická centra oběhového hospodářství – takzvané evropské „parkety“ pro oběhová řešení. Během pěti let projekt významně urychlí přechod regionů (a Evropy) na oběhové hospodářství, které generuje udržitelný růst a rozvoj v zúčastněných regionech. Prostřednictvím ECIV mají regionální podniky v Helsinkách-Uusimaa možnost zapojit se do inovačních ekosystémů.

Projekt, který začal 1. září 2024 a trvá do 30. srpna 2029, je financován z celkového rozpočtu 27 milionů eur; 13,6 milionu eur pochází z programu EU Horizon Europe. Provozní rozpočet regionální rady Helsinki-Uusimaa činí přibližně 356 000 eur. Téměř 16 milionů eur z projektového financování bude přiděleno na otevřené výzvy organizované francouzským regionem Normandie. Jsou podporovány začínající podniky a další společnosti, aby navrhovaly inovativní oběhová řešení. Financování bude nabídnuto mezinárodním/nadnárodním projektům v hodnotových řetězcích různých průmyslových odvětví. V průběhu roku 2025 jsou regionální aktéři v Helsinkách-Uusimaa informováni o možnostech žádostí o financování.

ECIV sdružuje 19 subjektů z 9 zemí pod vedením španělského regionu Navarra. Mezi klíčové regionální partnery projektu patří Severní nizozemská aliance, Region severního středního Švédska, Ministerstvo pro inovace a růst Bulharska, Service Public de Wallonie Economie v Belgii, Scottish Enterprise a litevská Agentura pro inovace v Pobaltí. Do ECIV patří také Asociace měst a regionů pro udržitelné hospodaření se zdroji (ACR+).

Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:

Výše popsané zkušenosti zahraniční praxe – finského regionu Uusimaa s implementací cirkulární ekonomiky mohou být využity především při obdobných aktivitách v českých regionech (krajích). Jelikož ale ve většině oblastí české krajů již nějaký projekt připravují nebo dokonce implementují, jsou níže některé příklady v rámci těchto návrhů uvedeny.

Konkrétních návrhy, jak lze tyto přístupy přenést do českého prostředí:

1. Zavedení regionálních strategií pro cirkulární ekonomiku

- **Inspirace:** „Hiilineutraali Uusimaa 2030“ (<https://uudenmaanliitto.fi/en/development-and-planning/helsinki-uusimaa-regional-climate-roadmap/>) jako integrovaný plán udržitelného rozvoje.
- **V ČR:** Každý kraj by mohl doplnit vlastní strategii cirkulární ekonomiky, jako součást své rozvojové strategie, včetně opatření pro snižování odpadu, podporu recyklace, a udržitelného využívání zdrojů.

- **Příklad:** Cirkulární Praha 2030 (https://www.prazskyinovacniinstitut.cz/projekty/cirkularni_ekonomika)

2. Vytvoření regionálních platform spolupráce

- **Inspirace:** Helsinki-Uusimaa Circular Hub sdružuje veřejný sektor, firmy a výzkum.
- **V ČR:** Kraje by mohly založit platformy (např. „Cirkulární centrum kraje“), kde se budou setkávat zástupci obcí, podnikatelé, univerzity a neziskovky za účelem sdílení znalostí a rozvoje projektů.
- **Příklad:** Projekt Circular Innovation Hub (<https://www.bioeasthub.cz/cs/>)

3. Pilotní projekty ve stavebnictví

- **Inspirace:** Projekt opětovného využívání stavebních materiálů v Uusimaa.
- **V ČR:** Spustit pilotní projekty v krajských městech zaměřené na demontážní stavebnictví a využití druhotných surovin při veřejných zakázkách.
- **Příklad:** cirkulární tržiště s odpadními materiály: <https://www.cyrkl.com/cs>, projekt ČVUT na cirkularitu ve stavebnictví: <https://www.reconmatic.eu/>

4. Cirkulární veřejné zakázky

- **Inspirace:** Finsko testuje nákupní modely upřednostňující cirkulární řešení.
- **V ČR:** Kraje mohou zavést zásady preferující produkty z recyklovaných materiálů nebo služby podporující opětovné použití (např. nábytek, IT vybavení, pracovní oděvy). Aktuálně platný zákon o zadávání veřejných zakázek v České republice (zákon č. 134/2016 Sb.) zahrnuje oblast cirkularity, a to prostřednictvím ustanovení o environmentálně odpovědném zadávání veřejných zakázek. Zadavatel je mj. povinen při vytváření zadávacích podmínek, hodnocení nabídek a výběru dodavatele dodržovat zásady environmentálně odpovědného zadávání, což je klíčové pro implementaci cirkulárních principů, jako je recyklace, opětovné použití materiálů a minimalizace odpadu.
- **Příklad:** Cirkulární dům CB: <https://cirkularnidumcb.cz/>

5. Vzdělávání a osvěta

- **Inspirace:** Workshopy a školení v Kiertotalouslaakso.
- **V ČR:** Kraje mohou pořádat školení pro úředníky, podnikatele i veřejnost o principech a přínosech cirkulární ekonomiky, například prostřednictvím krajských vzdělávacích center.

6. Zapojení do mezinárodních projektů a sítí

- **Inspirace:** Uusimaa se zapojuje do EU iniciativ pro cirkulární regiony.
- **V ČR:** Kraje se mohou více aktivně zapojovat do evropských iniciativ jako je Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) nebo Interreg projekty zaměřené na cirkulární ekonomiku.
- **Příklad:** Klimaticky neutrální Liberec <https://www.liberec.cz/cz/radnice/strategie-projekty/projekty-mesta/snizovani-energeticke-narocnosti-mesta/seznam-projektu/eu-mise-100-klimaticky-neutralnich-mest-2.html> nebo zavádění Nature based solutions v Českých Budějovicích - <https://www.interreg-central.eu/projects/cone/> obsahují mj. cirkularitu jako součást těchto projektů.

7. Podpora startupů a inovací

- **Inspirace:** Finská Sitra podporuje cirkulární startupy a testování nových modelů.
- **V ČR:** Kraje mohou vytvořit grantové výzvy nebo inkubátory pro firmy a startupy vyvíjející produkty/služby založené na cirkulárních principech.

Aktivity v regionu Uusimaa ukazují, jak lze cirkulární ekonomiku propojit s evropskými hodnotovými řetězci v různých oblastech, např. ve stavebnictví, textilním průmyslu nebo potravinářství. České regiony mohou obdobným způsobem identifikovat klíčové segmenty ekonomiky, ve kterých existuje vysoký potenciál pro přímé napojení na mezinárodní hodnotové řetězce. Vytvořením regionálních cirkulárních hubů se české kraje mohou stát viditelnými partnery pro evropské projekty (např. v rámci Horizon Europe nebo Interreg) a tím aktivně přispívat k vývoji a implementaci udržitelných řešení v rámci EU. Udržitelné hodnotové řetězce v oblasti cirkularity by mohly být dále podpořeny sdílením dat, technologických standardů a společných pilotních projektů napříč evropskými regiony. Je proto žádoucí, aby české (regionální) subjekty zvážili připojení k iniciativám typu European Circular Innovation Valley, čímž by se otevřely nové možnosti financování, výměny know-how a spolupráce s lídry v oblasti cirkulární ekonomiky.

Národní úroveň – Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021–2027 (NRIS3 strategie):

- NRIS3 vychází z principu SDGs (Sustainable Development Goals), jehož důležitou součástí je oblast oběhového hospodářství (cirkularity).
- Uplatňování principů cirkularity je jednou z hybných sil pro transformaci v aplikačních odvětvích NRIS3.
- Cirkularita je v rámci NRIS3 součástí strategických témat v jednotlivých doménách specializace.
- V rámci aktuálního projektu Systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3 strategie 2023+ člen národního RIS3 týmu v rámci klíčové aktivity KA3 koordinuje mezikrajskou spolupráci v oblasti cirkularity, která bude vycházet z dodavatelských řetězců s pilotním zaměřením na textil a obaly.

Jednou z priorit NRIS3 jsou mise a společenské výzvy. V rámci mise Zefektivnění materiálové, energetické a emisní náročnosti ekonomiky je cirkularita jednou z dílčích oblastí. Jejím cílem je do roku 2040 ztrojnásobit míru oběhového využití materiálu ve srovnání s úrovní v roce 2017. Pro oblast cirkularity byla (stejně tak jako pro další oblasti) zpracována Karta cíle mise, která popisuje základní cílové parametry, obsah a okruhy témat pro VaVal, nástroje, monitoring a evaluaci. Tato karta je součástí přílohy 1 NRIS3 (https://ris3.gov.cz/sites/default/files/2025-02/Priloha_1_NRIS3_v07.pdf).

Název projektu/aktivity/opatření: Inovační a průmyslová transformace regionu na příkladu Øresund		Odkaz: viz jednotlivé projekty (níže)
Hlavní téma: Regionální inovační transformace na příkladu regionu Øresund		 Obrázek – logo:
Klíčová slova: inovace ♦ inovační infrastruktura ♦ regionální transformace ♦ startup		
Vazba na NRIS3 (vertikální priority/horizontální cíle): průřezově všechny domény specializace/A2,A3,B2 (viz příloha)		
Místo realizace: Dánsko/Švédsko Stát: Dánsko/Švédsko Dopad: Dánsko/Švédsko Zdroj financování: evropské, státní, regionální i privátní zdroje Doba realizace: od r. 2000 Finanční alokace: nelze přesně vyčíslit státní, regionální a městské rozpočty a fondy EU		
Hlavní realizátor: město Kodaň, Capital Region of Denmark, město a region Malmö		
Stručná anotace: Inovační a průmyslová transformace regionu je finančně i časově náročný projekt. Na praktickém příkladu dánsko-švédského regionu Øresund je uveden popis, implementace i úskalí této úspěšné transformace, která probíhá i nadále. Zahrnuje především Innovation District Copenhagen (Inovační čtvrť Kodaň), regionální startup hub Minc a průmyslovou transformaci města Malmö a okolí.		

Popis:

Průmyslová regionální transformace se zaměřuje na modernizaci a zefektivnění tradičních průmyslových odvětví a jejich přizpůsobení novým technologiím, zatímco **inovační regionální transformace** jde o krok dál a zahrnuje širokou škálu inovací, které se týkají nejen technologií a jejich inovací, ale i nových obchodních modelů, podnikání, sociálních struktur a udržitelného rozvoje. Inovační transformace často klade důraz na kreativitu, diverzifikaci a dlouhodobý rozvoj ve více oblastech, než je samotný průmysl. Tento případ dobré praxe se zaměřuje především na inovační aspekt regionální transformace, a to na příkladu dánsko-švédského regionu Øresund.

Inovační transformace regionu je proces, při kterém regiony přecházejí k novým, pokročilým technologiím a inovativním způsobům organizace práce, výroby a života. Tento proces zahrnuje mnoho různých aspektů, které se vzájemně podporují a vytvářejí silnou základnu pro dlouhodobý rozvoj. Mezi hlavní aspekty inovační transformace regionu mj. patří:

1. Podpora inovací a výzkumu:

- Vytváření inovačních ekosystémů
- Investice do výzkumu a vývoje (R&D)

2. Digitalizace a technologické inovace

- Digitální transformace
- Chytré města a infrastruktura

3. Udržitelnost a zelená transformace

- Podpora zelených technologií

- Podpora cirkulární ekonomiky

4. Vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů

- Podpora celoživotního vzdělávání
- Spolupráce s univerzitami a technologickými školami

5. Podpora podnikání a start-upů

- Vytváření podpůrného podnikatelského prostředí
- Podpora otevřených inovací a spolupráce

6. Sociální a kulturní inovace

- Posílení sociální koheze
- Podpora kreativity a kulturních odvětví

7. Spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem

- Public-private partnerships (PPPs)
- Vytváření politik pro inovace

8. Zlepšení regionální konkurenceschopnosti

- Posílení konkurenceschopnosti regionu
- Přístup k globálním trhům

9. Inovace v mobilitě a dopravě

- Chytré a udržitelné dopravní systémy
- Vylepšení veřejné dopravy

10. Digitální inkluze a přístup k technologiím

- Snížení digitální propasti
- Podpora digitální gramotnosti

Inovační transformace regionu je komplexní a vyžaduje integrovaný přístup, který zahrnuje ekonomické, technologické, sociální a environmentální aspekty. Úspěšná implementace těchto změn může vést k dlouhodobému udržitelnému rozvoji, zlepšení konkurenceschopnosti a kvalitě života obyvatel.

Region Øresund, známý také jako Greater Copenhagen Region (Velký kodaňský region), je nadnárodní metropolitní region zahrnující Region hlavního města Kodaň a Region Zealand ve východním Dánsku a Region Skåne a Region Halland v jižním Švédsku. Region se soustřeďuje kolem úžiny Øresund a dvou měst, která leží na obou jejích stranách, dánské Kodaně a švédského Malmö. Je spojen Øresundským mostem, který se klene přes úžinu na jejím jižním konci, a také trajektovou linkou HH mezi městy Helsingør v Dánsku a Helsingborg ve Švédsku v nejužším místě úžiny. V regionu žije přibližně 4,5 mil. obyvatel (2023) s hustotou zalidnění cca 170 obyvatel/km². Region Øresund se skládá jak z venkovských, tak z městských oblastí. Oblasti na okraji regionu mají relativně nízkou hustotu zalidnění, zatímco dvě metropolitní oblasti Kodaň a Malmö patří k nejhustěji osídleným ve Skandinávii. Helsingborg tvoří rovněž důležité městské centrum na švédské straně. Region Øresund je důležitým hospodářským centrem ve Skandinávii.

V minulosti byla dánská metropole Kodaň výrobním průmyslovým městem, jedním z klíčových sektorů hospodářství byla i stavba lodí, která ovšem v 80. letech 20. století začala ztrácet svoji atraktivitu a důležitost. Zároveň došlo k přesunu velké části výroby do zahraniční, do oblastí s levnější pracovní silou. Jihošvédské Malmö

bylo též průmyslově velmi silné v oblasti stavby lodí, loděnice tvořily relativně velkou část města. Tento sektor nahradila v roce 1987 neúspěšná investice automobilového výrobce Saab. Region se proto potýkal s vysokou nezaměstnaností. Regionální ekonomické problémy se ještě více prohloubily v souvislosti s celoevropskou uprchlickou krizí. Proto se městští i regionální lídři rozhodli ekonomickou obnovu a rozvoj spojit s celkovou modernizací spojenou s cílenými investicemi do oblastí inovací. Dánská a švédská část tohoto regionu se k sobě vzájemně „přiblížily“ prostřednictvím Øresundského mostu, který byl slavnostně uveden do provozu v roce 2000.

Implementace:

INNOVATION DISTRICT COPENHAGEN (IDC, Inovační čtvrť Kodaň)

<https://innovationdistrictcopenhagen.dk/>

IDC zahrnuje v dochozí (!) vzdálenosti následující instituce:

- 1) Kodaňská univerzita
- 2) University College Kodaň
- 3) Královská univerzitní nemocnice
- 4) 6 inovativních hubů (36000 m² pro podnikání, komercializaci a startupy)
- 5) 90000 m² kancelářských prostor
- 6) dalších 80000 m² prostor ke komerčním pronájmům.

V této čtvrti IDC hostí na 500 inovativních společností (startupy, scaleupy i vyspělé firmy) a nabízí různé typy inkubátorů, akceleratorů a mentoringových programů. Každý má možnost nejen vynalézat, ale i dále rozvinout, testovat a sdílet nejnovější know-how, a to především v nanovědě, kvantových technologiích, bakteriologii, výzkumu rakoviny, bioinformatice, výzkumu metabolismu atp.

IDC jako takové nemá samostatnou právní subjektivitu. Od roku 2010 je IDC řízeno neformálním orgánem s názvem Rada pro rozvoj Inovační čtvrti Kodaň (Innovation District Copenhagen Development Council). Tato rada rozhoduje o zahájení projektů, do kterých jsou zapojeni dva nebo více partnerů. Sekretariát, který je součástí Kodaňské univerzity a který je financován partnery IDC, identifikuje potenciální společné projekty a iniciativy a často je jejich hybnou silou. Sekretariát také řídí různé projekty zaměřené na osvětu a budování značky a některé projekty a iniciativy s externími subjekty. Od června 2024 se k úsilí o posun okresu na další úroveň připojila i dánská vláda. Díky tomu lze v blízké budoucnosti očekávat aktualizaci řízení IDC. Výhodou přímého zapojení centrální vlády do IDC je nejen možnost získat finanční prostředky na další rozvoj, ale vládní záštita také zvyšuje důležitost IDC u některých dánských organizací, a tak zjednodušuje a urychluje možnost spolupráce s nimi. Budování IDC probíhalo postupně během mnoha let, na začátku neexistoval žádný fixně daný plán.

IDC nabízí dva základní typy inkubátorů:

- 1) Inkubátor pro studenty: kancelářský prostor, grant €4000, mentorská podpora kombinovaná s 8měsíčním programem
- 2) Inkubátor pro zaměstnance: kancelářský prostor, ochrana duševního vlastnictví, služby developerů pro rozvoj podnikání, ověření konceptu (POC-proof of concept, podpora obvykle €10000-17000, maximálně až €67000), rizikový kapitál včetně privátního kapitálu (VC-venture capital, €540000-€1,9 mil. v rámci syndikátu).

IDC je světová třída v oblasti inovačních čtvrtí, ve které může kdokoli rozvinout svůj plný potenciál a kde jsou chytré myšlenky přetransformovány do růstu, pracovních příležitostí a nových řešení národních i globálních výzev. IDC láká firmy, talenty i investory, kteří dále posilují tento inovační ekosystém, facilituje spolupráci mezi

výzkumnými organizacemi, huby a firmami za účelem sdílení znalostí a komercializace a posiluje infrastrukturu a vytváří prostor pro další zatraktivnění této inovační čtvrti.

Nejlepším celosvětovým příkladem inovačního ekosystému je Kendall Square v Bostonu, Massachusetts ve Spojených státech amerických (<https://kendallsquare.org/>).

MINC (<https://www.minc.se/>)

Regionální startup hub Minc v Malmö patří v této oblasti mezi evropské lídry. Byl založen v roce 2002 a je vlastněn městem Malmö. Jeho hlavním cílem je taková podpora slibných startupů, aby se staly udržitelnými a rychle rostoucími scaleupy. Hubu Minc a jeho aktivit se samozřejmě týkají nejen omezení vyplývající z evropských směrnic a regulací, ale i zaměření pouze na oblast podpory startupů. Dosud programem Minc prošlo přibližně 300 startupů, z nichž dva byly prodány společnosti Apple (jednalo se např. o startup, který vytvořil algoritmus pro rozpoznávání obličejů). Minc ročně obdrží asi 800 žádostí o podporu a jeho roční obrát je cca 1,5 mld. SEK (tj. cca 3,5 mld Kč).

Celý proces podpory zahrnuje tyto fáze:

- vymýšlení (prvotní nápady, co/pro koho/jak)
- formování (životaschopného produktu a jeho validace)
- ověřování (pilotní fáze a první prodeje produktu)
- etablování (tvorba procesů, výkonnostní indikátory, iterace)
- růst.
-

Minc poskytuje startupům především následující služby:

- koučing
- přístup k finančním zdrojům
- přístup k relevantní komunitě a možnost síťování
- vhodné prostory pro coworking.

Má tři základní programy:

- 1) Sprint (testování a ověření původního nápadu, 10týdenní program)
- 2) Inkubátor (další rozvoj existujícího startupu, 1-3letý program)
- 3) Akcelérátor (růst firmy a zvýšení objemu obchodu, 10týdenní program).

V oblasti přístupu k finančním zdrojům jsou poskytovány následující druhy podpor:

- granty a „měkké“ financování (EU fondy, Vinnova, regionální fondy, podpora bez ztráty firemního podílu)

obchodní anděle (finance, expertíza a síťování)

- FTC/SV (Fast Track Capital/Skåne Ventures – poskytuje financování v raném stádiu) a jiné (kontakty na síť investorů rizikového kapitálu).

Kritéria pro výběr startupů do programu Minc:

- Tým – startupový tým musí mít schopnosti dalšího rozvoje a znalosti v daném oboru.
- Trh a načasování – startup musí znát svůj trh a konkurenci, ujistit se, že existuje dostatečně velký trh (potenciálně globální) a že je správné načasování vstoupit na trh.

- Ověření problému – problém, který startup řeší, by měl být do určité míry ověřený u (potenciálních) uživatelů (tj. provést rozhovory, získat zpětnou vazbu a spočítat potenciální přínosy navrhovaného řešení).
- Registrovaná společnost – startup musí být registrovanou společností v obchodním rejstříku.
- Jedinečnost – nápad a navrhovaný obchodní model by měl být do jisté míry jedinečný (aspekt inovace).
- Škálovatelnost – produkt nebo služba musí mít potenciál růstu přesahující místní trh.
- Vlastnictví – zakladatelský tým by měl vlastnit minimálně 75 % akcií společnosti.

MALMÖ

Průmyslová a inovační transformace městského regionu započala v souvislosti s krizí tradičního průmyslu, která byla v pozdějších letech umocněna evropskou uprchlickou vlnou. Celý proces byl již od počátku navázán na železniční uzly a zároveň i městskou hromadnou dopravu. I do budoucna je plánováno rozšíření těchto prostor především v oblastech kolem nádraží a železničních stanic a zároveň i nad nimi! Lze tak více využít zasíťovaný prostor lukrativních lokalit s výbornou dopravní městskou i regionální dostupností.

V roce 1998 založena Univerzita Malmö, která se stala akcelerátorem rozvoje celého regionu. Došlo také k přestavbě starých továrenských čtvrtí na moderní rezidenční bydlení a nové kancelářské prostory. Jedním z cílů však je také ponechat a využít mnoho starých budov a integrovat je do nové výstavby.

Malmö navíc začíná s výstavbou městského metra, které bude v pozdějším stádiu napojeno na systém metra v Kodani, čímž se systém stane regionálním Øresundským metrem! V roce 2008 byla otevřena multifunkční vnitřní aréna, která slouží mj. jako stadion pro lední hokej. V procesu je i generální přestavba fotbalového stadionu a dalších sportovišť, v rámci které bude bohužel (?) zbourán centrální fotbalový stadion, na kterém se mj. představili i českoslovenští fotbalisté na mistrovství světa v kopané v roce 1958!

Bo01 [bo-noll-ett] známé také jako „Město zítřka“ je jedním z příkladů dobré praxe z jižní části města Malmö, a to především kvůli inovativnímu využití principů udržitelného rozvoje, které byly při jeho plánování a výstavbě uplatněny. Bo01 vznikla jako součást Evropské expozice bydlení v roce 2001 a slouží také jako příklad a inspirace pro další podobné projekty. Dnes je Bo01 známá holistickým přístupem k začlenění udržitelného designu do kvalitního bydlení.

Po úpadku lodního průmyslu a dalším neúspěchu firmy Saab začalo město Malmö řešit, jak využít průmyslové pozemky. Do popředí pozornosti se dostaly otázky udržitelnosti a město zároveň zažívalo několik ekologických katastrof. Proto padlo rozhodnutí, že by se oblast přístavu přeměnila na „moderní ekologické město.“ Projekt Bo01 také zvýšil image města po hospodářské krizi a povědomí o něm. Na projekt byl švédskou centrální vládou udělen grant ve výši 250 milionů švédských korun (součást švédského programu místních investic). Další finanční prostředky na projekt poskytla Evropská unie na podporu technologie obnovitelných zdrojů energie. Výstavba byla zahájena v roce 2000 a expozice bydlení byla otevřena v květnu 2001 a trvala 5 měsíců. Původní projekt počítal s 350 bytovými jednotkami, ale po úplném dokončení zahrnoval přibližně 1800 bytových míst. Součástí čtvrti byly také komerční budovy, prostory pro služby, vzdělávací budovy a množství rekreačních prostor.

Princip Ekologické udržitelnosti je patrný v mnoha prvcích čtvrti.

Původní plán Bo01 předpokládal město fungující ze 100 % z obnovitelných zdrojů jako soběstačnou čtvrť. Ve fázi návrhu byl stanoven průměrný cíl spotřeby energie ve výši pouhých 40 % průměrné spotřeby energie ve Švédsku. Byl použit modelovací software k modelování výkonnosti různých konstrukčních prvků. Během provozu ale čtvrť nakonec tento cíl nesplnila.

Energetický systém zahrnuje udržitelné prvky, jako je větrná energie, dálkové vytápění, solární panely a tepelná čerpadla. Fotovoltaické solární panely jsou přítomny na každém domě a jsou hlavním zdrojem elektřiny pro obytné prostory. Největší energetickou potřebu představuje vytápění a chlazení, které zajišťuje systém

dálkového vytápění doplněný o solární termické kolektory a geotermální technologii. Další elektřinu z obnovitelných zdrojů zajišťuje vlastní větrná turbína. Jedinečným aspektem konstrukce sítě Bo01 je její vztah k elektrické síti zásobující zbytek města Malmö. Při poklesu poptávky po energii v Bo01 je přebytečná energie dodávána do sítě Malmö. Když je spotřeba elektřiny v Bo01 vyšší, než kolik může místní síť vyrobit, může Bo01 přijímat energii z ostatních částí Malmö.

Pro zajištění dostatečné velikosti zelených ploch byly použity dva přístupy. Prvním byl seznam zelených bodů, ze seznamu 35 možností bylo vybráno a použito 10 z nich. Druhým bylo splnění „faktoru zelených ploch“, který původně navrhlo město Berlín: určité procento každé plochy v rámci zástavby bylo propustné pro srážky. Tento faktor také podnítil využití inovativních druhů povrchů. Návrh Bo01 též zahrnuje také mnoho zelených ploch, které se nacházejí v blízkosti obytných prostor, škol a podél pěších cest.

Další důležitou oblastí je udržitelná doprava, jejímž primárním cílem je snížit závislost na používání osobních vozidel. Za tímto účelem byl do projektu začleněn návrh udržitelné dopravy, který podporuje využívání pěší chůze, jízdy na kole, ekologických vozidel a sdílení automobilů. Návrh čtvrti zahrnoval také mnoho služeb a aktivit pro obyvatele, aby se snížilo množství cestování mimo čtvrt. Nedílnou součástí čtvrti jsou cyklostezky. Stezky pro pěší tvoří zkratky s několika dalšími trasami a jsou tak atraktivnější. Ve čtvrti nejsou žádné silnice pro automobily, takže chodci se mohou cítit bezpečně a také mají (společně s jízdními koly) přednost před automobily. Systém autobusové dopravy je realizován tak, aby každý obyvatel čtvrti měl v okruhu 500 m autobusovou zastávku; autobusy jezdí podle jízdního řádu každých sedm minut. Konstrukce autobusového systému v zajišťuje snadný přístup do zbytku města a každé vozidlo jezdí na udržitelné zdroje. Obyvatelům, kteří jezdí autem, poskytuje Bo01 nabíjecí stanice, které podporují používání ekologických vozidel. Pro ty, kteří jezdí ekologickým vozidlem, je také zajištěno přednostní parkování.

Odvádění dešťové vody v této velmi hustě obydlené oblasti Bo01 je navrženo tak, aby se minimalizoval odtok dešťové vody v Bo01. Systém využívá čtvrt dešťové zahrady, malá jezírka a kanály v celé čtvrti jako strategii prolínání se se stávající infrastrukturou. Zelené střechy a infiltrace prostřednictvím propustného betonu jsou také strategiemi používanými ke snížení odtoku dešťové vody.

Urbanistické řešení bylo navrženo tak, aby obyvatelé nejen bydleli v udržitelných budovách, ale také žili udržitelně v zastavěném prostředí. Čtvrť proto tvoří síť ulic s členitým charakterem, inspirace vycházela ze středověku. Cílem bylo rozčlenit městské prostředí na menší části a také lépe rozbit drsné mořské větry. Snahou bylo také začlenit nějaké překvapení a skrytý výhled do každé zatáčky. Urbanistické řešení podporuje spojení mezi přírodou a krásou okolí a zároveň spojení s širším městem Malmö.

Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:

Výše popsané zkušenosti zahraniční praxe mohou být využity především při obdobné průmyslové a inovační transformaci na úrovni regionu či města.

Nejdůležitější zahraniční zkušenosti z inovační transformace regionu, které je třeba brát v potaz při přípravě a implementaci podobných projektů v českém prostředí:

- Zahrnout do celého procesu všechny relevantní stakeholdery, ideálně ze všech čtyř hlavních oblastí tzv. quadruple helixu (tj. firmy, univerzity, vláda a občanská společnost). Vytvoření této koalice ochotných je velkou pomocí a podporou po celou dobu trvání projektu.
- Především zapojení místních a regionálních politiků je důležité, a to co nejdříve (ideálně v počátečních fázích projektu), čímž jim je umožněno aktivně se na projektu podílet a zároveň prezentovat budoucí úspěch (také) jako výsledek svojí práce a podpory...
- Střed celého procesu musí tvořit vysoká škola, popř. několik vysokých škol či dalších vzdělávacích institucí.
- Konvertovat co nejvíce lidí na stranu podpory projektu po celou dobu jeho trvání.
- Maximálně komunikovat a soustavně a systematicky budovat povědomí, zdůrazňovat širší společenský přínos a vliv celého projektu.
- Získat do projektu úspěšné tvůrce a budovatele firem jako inovátory.

- Neustále si uvědomovat, že celý proces trvá roky a první pozitivní výsledky se nedostaví v krátkém a pravděpodobně ani střednědobém horizontu, proto je zásadní dlouhodobý závazek (vizte 1. bod výše).
- V případě inovačních čtvrtí je zásadní dochozí (popř. alespoň velmi dobrá a rychlá) dostupnost všech částí čtvrti veřejnou dopravou. V širším smyslu: blízkost je zásadním parametrem v celém transformovaném regionu (klíčovou roli v tomto případě hraje Øresundský most).
- Infrastruktura celé čtvrti je zásadní pro úspěch projektu, a to nejen v oblasti VaVal, ale pro všechny participující, tj. bydlení, stravování, sociální a kulturní služby, školy a školky, veřejná zeleň.
- Inovace se musí stát důležitou prioritou a součástí strategií participujících institucí, především vysokých škol a výzkumných organizací.
- Je třeba oceňovat a oslavovat (první) inovátory, a podpořit tak další inovační činnost.
- Maximálně propojit práci inovátorů a podnikatelů s pracovními pozicemi na vysokých školách.
- Neopomenout organizační, právní i finanční přípravu v oblasti duševního a průmyslového vlastnictví (patenty a vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení atp.). V Dánsku je ze zákona v případě inovačních institucí jako IDC veškeré duševní vlastnictví majetkem participující vysoké školy, která ale zároveň přebírá veškerou administrativní, právní i finanční odpovědnost za celý proces.

Realizace a provoz Innovation District Copenhagen (IDC) lze využít při výstavbě podobné inovační čtvrti nebo při rozšíření stávajících inovačních infrastruktur, a to především v univerzitních městech (regionech). Zkušenosti a příklady městské transformace „starého“ průmyslu (a tím pádem vzniklých oblastí brownfieldů) švédského Malmö mohou být využity při transformaci českých průmyslových regionů, které plánují nebo již připravují další rozvoj těchto oblastí. Zkušenosti s vybudováním a praxí organizace Minc (regionální startup hub) lze využít k rozšíření a doplnění již existujících projektů jako např. Technologická inkubace nabízená CzechInvestem. Všechny výše uvedené možnosti budoucích aktivit zahrnují mezinárodní spolupráci a přenos zahraničních zkušeností a metodik do českého prostředí, a tedy zapojení českých regionálních inovačních subjektů do mezinárodních hodnotových řetězců.

Název projektu/aktivity/opatření:

Nástroje EU na podporu inovací: RIV, PRI, S3 CoP a TSSP

Hlavní téma:

popis hlavních nástrojů na podporu inovací v EU

Obrázek - logo:

Klíčová slova: **inovace ♦ inovační nástroje ♦ S3 CoP ♦ RIV ♦ PRI ♦ TSSP**

Vazba na NRIS3 (vertikální priority/horizontální cíle): průřezově všechny domény specializace/A1, A2 (viz [příloha](#))

Místo realizace: INT

Stát: EU

Dopad: INT

Zdroj financování: EU
programů

Doba realizace: aktivní nástroje

Finanční alokace: dle jednotlivých

Hlavní realizátor: **Evropská unie – Evropská komise**

Stručná anotace:

RIV, PRI, S3 CoP a TSSP jsou nástroje Evropské komise na podporu inovací a regionální spolupráce v rámci Evropské unie. Tvoří vzájemně propojený rámec. Popis, implementace, cíle, zaměření, role a vzájemné propojení těchto nástrojů je uvedeno níže.

Popis jednotlivých nástrojů a jejich implementace:

RIV – Regional Innovation Valleys – Regionální inovační údolí

- Cíl: iniciativa EK, zaměřená na posílení spolupráce mezi regiony s cílem překlenout inovační rozdíly v Evropě a podpořit transformaci klíčových odvětví.
- Zaměření:
 - Spojuje regiony s vysokým i nízkým inovačním potenciálem.
 - Podporuje projekty související s prioritami EU, jako jsou zelená transformace, digitalizace a průmyslová modernizace.
- Propojení: Tato iniciativa je úzce napojená na Evropskou inovační agendu (New European Innovation Agenda) a čerpá z nástrojů jako Horizon Europe a European Regional Development Fund (ERDF).
- Role: Funguje jako platforma pro spolupráci mezi regiony (NUTS-2), které chtějí stát v čele inovačních ekosystémů a/nebo které hledají zahraniční partnery a chtějí spolupracovat v relevantní doméně specializace.

RIV je nový koncept pro specializované regionální ekosystémy ve vybraných technologických oblastech, které jsou zásadní pro průmyslové hodnotové řetězce EU přispívající k dvojité (tj. zelené a digitální) transformaci a k odolné společnosti. Iniciativa vznikla v červenci 2022, kdy Evropská komise přijala sdělení „Nová evropská inovační agenda“ (NEIA, https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en). Tento dokument představil pět důležitých vlajkových lodí (=stěžejních agend). Pod vlajkovou loď nazvanou „Urychlení a posílení inovací v evropských inovačních ekosystémech v celé EU a řešení rozdílů v oblasti inovací“ představila NEIA iniciativu RIV. V NEIA se RIVs zaměřují na využití potenciálu hlubokých technologických inovací napříč různými

územími EU a řeší rozdíly v inovacích v prioritních oblastech, jako je zajišťování potravin, obnovitelná energie, oběhové hospodářství, digitální přechod, zdravotnický systém a další. Tyto prioritní oblasti jsou specifikovány ve strategiích chytré specializace daného kraje. EK si stanovila ambiciózní **cíl identifikovat až 100 regionů (RIVs)**, které se zavázaly zlepšit koordinaci a směřování svého výzkumu a inovačních politik a investic na regionální úrovni a spolupracovat na meziregionálních inovačních projektech včetně hlubokých technologických inovací. Inovační vyspělost regionů EU se hodnotí pomocí indexu Regional Innovation Scoreboard (https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en), kde jsou regiony v úrovni NUTS2 posuzovány kompozitním ukazatelem vyjadřujícím jejich „inovační kategorii“ ve čtyřstupňové škále Inovační lídr (Leader), Silný (Strong) inovátor, Mírný (Moderate) inovátor a Nastupující (Emerging) inovátor.

Pro lepší orientaci v existujících regionálních inovačních údolích napříč EU byla vytvořena interaktivní mapa (momentálně v rekonstrukci; <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda/new-european-innovation-agenda-roadmap/regional-innovation-valleys-matchmaking-map>), v níž je možné filtrovat podle různých kritérií. Jednotlivá RIV tak mohou snadněji vyhledávat partnery podle tematických priorit, podle států nebo podle úrovně inovativní výkonnosti. Mapová aplikace je doplněna i výstupem dat ve formě tabulky.

Financování RIV

Program Regional Innovation Valleys (RIV) byl zahájen prostřednictvím výzvy k vyjádření zájmu ze strany Evropské komise a Evropských výborů regionů jako stěžejní iniciativa v rámci Nové evropské inovační agendy. Primárním cílem RIV je podpora inovací a podpora excelence v celé Evropské unii, se zvláštním důrazem na regiony s nižší inovační schopností. Program toho dosahuje tím, že využívá strategické oblasti regionálních odborných znalostí a specializace – založené na strategiích inteligentní specializace regionů – a to vše při současném souladu s klíčovými prioritami EU.

Projekty označené jako součást RIV nemají samostatné financování, jsou financovány z jiných programů EU. V roce 2023 zahájila Komise výzvy k předkládání návrhů ze strany regionů s projeveným zájmem o titul Regional Innovation Valley a přidělila 122 milionů EUR na tuto iniciativu. Podpora pocházela ze dvou zdrojů – z podprogramu Evropské inovační ekosystémy (EIE) programu Horizon Europe (60 mil EUR) a Nástroje pro meziregionální investice do inovací (I3) Evropského fondu pro regionální rozvoj (62 mil EUR). Účelem těchto výzev bylo posílit evropské inovační ekosystémy a podpořit soudržnost propojením různých území EU s cílem řešit společenské výzvy. Propojení mělo být založeno na prioritách chytré specializace (S3) a politických prioritách EU. Pro další období (výzvy na r. 2025 a dále) vyčlenila EK pro podporu RIV prostředky ve výši 116 mil. EUR, opět rozdělené mezi nástroj EIE (Horizon Europe) a I3 (ERDF).

Spojitosť RIV s RIS3

Koncept RIV je založen na těchto základních principech EU:

- přispívat k posílení inovačních ekosystémů v celé EU, které urychlí vývoj a zavádění inovací (včetně Deep tech inovací) a povzbudí společné plánování, zavádění a investování do strategických prioritních oblastí EU
- zajistit začlenění všech klíčových inovačních hráčů ze všech součástí Quadruple helix a ze všech území, včetně venkovských oblastí
- mobilizovat politiky, finanční nástroje (EU, národní, regionální) a posílit synergie mezi nimi
- posílit propojení mezi individuálními inovátory s dalšími aktéry inovačního ekosystému a poskytovateli podpory pro inovátory
- zajistit otevřenost a křížové obohacení inovačního ekosystému za hranice EU

Ve vztahu k RIS3 je třeba dbát na tyto principy:

- zapojení různých regionálních inovačních údolí má být založeno na sdílení komplementárních oblastí chytré specializace;
- meziregionální spolupráce má sloužit k vývoji inovací (včetně Deep tech inovací);
- má napomoci k růstu inovační soudržnosti a k řešení přetrvávajících rozdílů mezi evropskými regiony s různou úrovní inovační výkonnosti, která je měřena a porovnávána prostřednictvím Regionálního

inovačního indexu (https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en);

- do spolupráce je třeba zapojit regiony s nižší inovační výkonností;
- cílem je posílit a propojit inovační ekosystémy těchto regionů například prostřednictvím společných inovačních akčních plánů, které vytvoří síť regionálních inovačních údolí propojených na základě strategií chytré specializace (S3) a tam, kde je to vhodné, na základě účasti v Partnerství pro regionální inovace (PRI).

Další informace o konceptu Regionálních inovačních údolí najdete na webových stránkách Evropské komise, kde budou zveřejněny aktuální zprávy o párování partnerů, příslušných akcích, novinkách a nadcházejících výzvách. Informace přinášíme také v portálu RIS3: <https://www.ris3.cz/evropske-inovacni-ekosystemy>.

Příklad již existujícího zahraničního RIV lze např. nalézt na: <https://www.linkedin.com/company/european-circular-innovation-valley-eciv/about/> a také na <https://www.acrplus.org/en/groupe/european-circular-innovation-valley-162>. Detailnější informace o tomto inovačním údolí jsou popsány v příkladu dobré praxe Regionální cirkularita na příkladu Uusimaa.

PRI – Partnership for Regional Innovation – Partnerství pro regionální inovace

- Cíl: PRI je experimentální rámec vyvinutý EK a JRC s cílem rozšířit koncept Smart Specialisation Strategy (S3) na nové oblasti politiky.
- Zaměření:
 - Překlenuje ekonomické, sociální a environmentální cíle regionální politiky.
 - Podporuje holistický přístup k inovacím (přesahující pouze technologické inovace) a propojení politik na různých úrovních (místní, regionální, národní, evropská).
- Propojení: PRI staví na principech S3, ale snaží se jít nad rámec a propojovat i oblasti jako průmyslová politika, environmentální politika nebo sociální inovace.
- Role: Slouží jako metodický rámec pro regiony, které chtějí rozvíjet synergie mezi různými politikami a podporovat inovace komplexním způsobem.

PRI je evropská iniciativa zaměřená na podporu inovací a rozvoj regionálních inovačních ekosystémů. Cílem PRI je propojit veřejný a soukromý sektor, výzkumné instituce, podniky a další klíčové aktéry na regionální úrovni, aby se podpořil inovativní rozvoj a transformace regionů v Evropě. Tato iniciativa je součástí širšího evropského cíle posílit regionální ekonomiky prostřednictvím inovačních procesů a nových technologií.

V roce 2022 byl vyhlášen Evropskou komisí a Výborem regionů PRI pilot na období 5/2022-5/2023:

- Zapojeno 63 regionů, 7 měst a 4 členské státy, tj. celkem 74 subjektů.
- Umožňuje sdílení best practice, vyvíjet a testovat nástroje k mobilizaci zdrojů financování a politik a propojovat regionální a národní programy do evropských (EU) iniciativ pro zelenou a digitální transformaci.
- JRC k této iniciativě vydala příručku PRI Playbook – navrhuje širokou škálu nástrojů a řídicích mechanismů pro koordinaci regionálních, národních a evropských inovačních politik a řešit inovační propast v EU. Partnerships for Regional Innovation Playbook (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129327>), dva příklady dobré praxe jsou uvedeny níže.
- PRI kromě PRI Playbook (viz výše) vydala i další publikace, především: Innovation for place-based transformations ACTIONbook (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135826>)
- Hlavním prvkem navrhovaného přístupu je zavedení místních misí pro koordinaci opatření v rámci koherentní směrové logiky.
- Pilot testuje tyto politické nástroje a pomáhá spoluvytvářet operativní pokyny.
- Pilot neovlivní současný proces programových fondů na období 2021-2027!
- Klíčovým cílem je posílit propojení regionálních a místních inovačních ekosystémů a posílit evropské udržitelné hodnotové řetězce a deep-tech odvětví.

- Partnerství představují doplňkový přístup, který vychází z pozitivních zkušeností se strategiemi inteligentní specializace.
- Pracovní skupiny: 1. strategic policy framework, 2. open discovery process, 3. policy and action mix, 4. climate adaptation
- Byl vytvořen Vědecký výbor PRI – z uznávaných odborníků v oblasti inovační politiky, územního rozvoje a přechodu k udržitelnosti.

Na Pilot navazuje Přípravná akce – Preparatory Action (2024-2026)

https://place-based-innovation.ec.europa.eu/projects-0/preparatory-action-2024-2026_en

- Cílem přípravné akce EU Innovation for place-based transformation je usnadnit a podpořit transformační inovační přístup prostřednictvím zvyšování povědomí, budování kapacit a experimentálních činností s vybranými účastníky a dále také posílení postavení území při podpoře odborníků z praxe v oblasti politiky při budování kapacit, navrhování a provádění transformačních přístupů.
- Konkrétně se zaměřuje na následující:
 - zvýšit povědomí o transformačních inovačních politikách a zlepšit jejich pochopení
 - zvýšení připravenosti území na provádění transformačních inovačních politik prostřednictvím rozvoje nových kapacit
 - experimentování s využitím participativních a inovativních přístupů k řešení komplexních výzev v oblasti transformace udržitelnosti
 - informování o debatě o politickém rámci EU vhodném pro budoucnost po roce 2027.

Výzva: Skončilo období pro podávání přihlášek. Žádosti jsou nyní zpracovávány a žadatelé kontaktováni koncem ledna/začátkem února 2025.

Příručka Partnerships for Regional Innovation Playbook (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129327>) obsahuje kromě nástrojů a řídicích mechanismů pro koordinaci inovačních politik na všech úrovních také praktické příklady, jak byly tyto nástroje, mechanismy a koncepty využity. Níže jsou uvedeny dva příklady dobré praxe, které využívají experimentální rámec PRI.

NutriAlth3D

Cíl: Vyřešit lokální problémy spoluprací a prostřednictvím inovací.

Využití: Identifikovat problém a jeho řešení ve spolupráci se zúčastněnými stranami (stakeholdery).

Na 46,8 milionu obyvatel Španělska jsou dva miliony lidí postiženy neschopností polykat jídlo nebo nápoje (orofaryngeální dysfagie). Lidé trpící touto poruchou polykání jedí rozmačkanou stravu, což způsobuje ztrátu zájmu o jídlo a může vést k dehydrataci a podvýživě. To ovlivňuje také jejich zdravotní a společenský život a život jejich rodin, protože se mohou cítit nepříjemně při jídle na veřejnosti. Včasné odhalení a multidisciplinární intervence jim však mohou pomoci dosáhnout zdravějšího života. Za tímto účelem spojily zúčastněné strany z různých odvětví a oborů své síly, aby se tímto problémem zabývaly a našly multidisciplinární řešení, které by vytvořilo sociální a ekonomickou hodnotu. S tímto cílem zúčastněné strany upravily stávající technologii tak, aby 3D tiskem vznikly potraviny, které se snadněji polykají, a to při zachování kvality a chuti. Spolupráce více zúčastněných stran za účelem dosažení společného cíle a vytvoření vícenásobné hodnoty zahrnuje tyto aktéry: Asociace dysfagických pacientů, potravinářské firmy, nutriční a kulinářští profesionálové, pracovníci výzkumných a univerzitních center, experti z oblasti dysfagie, výživy, 3D tisku a ošetřovatelství.

Poručí: kombinace politik pro zelenou transformaci

Cíl: Seznámit se s politickými přístupy a nástroji pro spravedlivou zelenou transformaci.

Využití: Zavedení kombinace politik a opatření pro zelenou transformaci.

Ukončování těžby uhlí přispělo k hospodářskému úpadku, vysoké míře nezaměstnanosti a emigrace a ke zhoršení životního prostředí v německých těžebních regionech. K řešení těchto vzájemně souvisejících problémů byla od 60. let 20. století zavedena řada politických opatření.

Mezi jejich cíle patří:

1) diverzifikace a přeorientování hospodářství

- a) podpora přilákání nových podniků a finanční podpora stávajících místních podniků mimo uhelný sektor
- b) rozšíření vzdělávacích a výzkumných aktivit přispívajících ke vzniku terciárních aktivit a přilákání studentů a vědců
- c) zaměření na zelenou energii, digitalizaci a automatizační technologie a zároveň podpora stávajících regionálních potenciálů a klastrů.

2) podpora pracovní síly

- a) integrace politik trhu práce do regionálních politik rozvoje
- b) financování nebo spolufinancování pracovních míst zadávání veřejných zakázek a opatření v oblasti zaměstnanosti
- c) rozšíření rekvalifikace a kariérního poradenství

3) sociální blahobyt a kvalita života

- a) rozvoj měst
- b) kulturní a volnočasové aktivity prostřednictvím rozvoje a modernizace fyzické infrastruktury

4) sanace a ochrana životního prostředí

- a) vyřazování uhelného průmyslu z provozu a sanace životního prostředí
- b) vodní hospodářství

Kromě toho celostátní „základní politiky“ zahrnovaly opatření jako je německý systém sociálního zabezpečení, s ochranou v nezaměstnanosti a důchodovým systémem; německý pracovní systém s mechanismem spolurozhodování a odbory; a systém regionálního daňového vyrovnání. Přestože přímo nesouvisely s postupným útlumem těžby uhlí, hrály významnou roli společně se strukturálním přístupem k politice na podporu systematické transformace v uhelných regionech.

Lze si představit takový systémový přístup k transformaci politiky v každém relevantním regionu. V níže uvedeném výčtu jsou uvedeny některé klíčové poznatky z této reálné případové studie, které mohou být zdrojem inspirace pro jiné regiony:

1) Anticipační přístup

- a) poskytnutí rámce pro řízení sociálních důsledků, namísto snahy zabránit strukturálním změnám
- b) rozvoj individuálních a organizačních schopností předvídat změny
- c) musí být v souladu s dohodou COP26

2) Místní kontext

- a) s ohledem na stávající ekonomické aktivity, které lze posílit

- b) podpora potenciálních aktivit přizpůsobených regionálním dovednostem, fyzické infrastruktury a geografickým zvláštnostem
 - c) odklon od pouhého zaměření na přilákání podniků; podpora místní účasti; poskytnutí větší finanční a administrativní autonomie místním samosprávám
- 3) Integrované politiky
- a) holistický přístup k sociálnímu a kulturnímu rozměru místních komunit, zaměření na soukromé investice a infrastruktury
 - b) spojení stávajících programů a financování do širšího balíčku na pomoc místním podnikům, pracovníkům a komunitám
 - c) podpora synergií a partnerství
- 4) Regionální průmyslová politika velkého rozsahu
- a) klastrový přístup k rozvoji místních sítí podniků a výzkumných institucí
 - b) prevence zásahů na zachování role tradičních průmyslových odvětví
- 5) Integrovaná síť
- a) úloha základních politik spolu s transformačními politikami
 - b) odolné instituce k řešení dopadů spojených s transformací
 - c) zvyšování schopnosti investovat do místní infrastruktury a sociálních programů
- zamezení regionální konkurenci s cílem zajistit rovnocenné životní podmínky mezi regiony.

S3 CoP - Smart Specialization Strategy Community of Practice - Společenství praxe pro inteligentní specializaci

- Cíl: S3 CoP je komunita sdružující aktéry zapojené do Smart Specialisation Strategy (S3), což je klíčový přístup EU k inovacím zaměřený na identifikaci a podporu klíčových oblastí silných stránek regionů.
- Zaměření:
 - Poskytuje platformu pro sdílení znalostí, zkušeností a osvědčených postupů.
 - Nabízí metodickou podporu a usnadňuje spolupráci napříč regiony v EU.
- Propojení: Tato komunita je zaměřena na implementaci a rozvoj S3, což zahrnuje podporu regionů v přípravě a realizaci jejich strategií.
- Role: Je klíčovým zdrojem pro aktéry, kteří implementují nebo plánují S3 strategie, a podporuje výměnu informací a osvědčených postupů.

S3 CoP je platforma pro odborníky, politiky, výzkumníky, podniky a další aktéry zapojené do tvorby a implementace inteligentní specializace. Je ústředním uzlem pro poradenství, vytváření sítí, podporu a vzájemnou inspiraci v oblasti S3, které pokrývá jeho koncepční rozvoj a implementaci. Toto společenství vychází z desetiletých zkušeností v oblasti S3 a přináší je s novým přístupem. Poskytuje odborníkům z praxe široký soubor strategických služeb tím, že chápe jejich potřeby a spoluvytváří řešení týkající se jakéhokoli relevantního aspektu S3.

Hlavní aktivity S3 CoP:

- Setkání a semináře – Pravidelná roční setkání, konference nebo webináře a pracovní skupiny (working groups), které umožňují členům komunity diskutovat o výzvách a příležitostech v oblasti chytré specializace.
- Online platforma – Webová platforma pro sdílení dokumentů, nástrojů a případových studií, které pomáhají implementátorům S3 (např. S3 CoP Observatory).
- Podpora nových projektů – Pomoc při vyhledávání financování, partnerů a nových projektových příležitostí v rámci evropských a regionálních inovačních programů.

- Podpora v řízení národních S3 (NRIS3) strategií a dále především v následujících oblastech: monitoring, hodnocení, podpora EDP procesu a posilování inovačních systémů.
- Cílená podpora – Nabízí regionům možnost řešit jejich specifické potřeby individuálním způsobem. Je založena na zásadách společného návrhu a spolupráce mezi DG REGIO, přijímajícím regionem, sekretariátem S3 CoP a určeným odborníkem.
- Tematické platformy – čtyři specializované tematické platformy S3: zemědělství a potravinářství, energetika, modernizace průmyslu a udržitelná modrá ekonomika. Tyto platformy poskytují strukturu na podporu vytvoření meziregionální sítě spolupráce strategických tematických partnerství pro inteligentní specializaci a umožňují těmto partnerstvím spolupracovat ve společných oblastech inteligentní specializace.

Například Ústecký kraj je členem tematické platformy Modernizace průmyslu. V rámci této platformy se její členové setkávají na pravidelných schůzkách a každoročně i na větších konferencích, kde vzájemně sdílejí svoje zkušenosti. Zároveň řeší aktuální praktické problémy jako např. odpor evropských firem proti Zelené dohodě pro Evropu. Výstupy z těchto setkání jsou postoupeny DG Evropské komise, která je využívá mj. pro nastavení budoucích grantových výzev a operačních programů. Dále tato i ostatní platformy slouží k vyhledávání partnerů pro účast v evropských grantových výzvách jako např. Horizont Evropa. Tyto projekty jsou postavené na důvěře partnerů, takže pokud nějaký subjekt není členem tematické platformy, není aktivní v CoP, prakticky nikdo ho nezná, a i proto mu nedůvěřuje.

Propojení mezi RIV, PRI a S3 CoP:

1. Společné základy:
 - Všechny tři iniciativy čerpají z principů Smart Specialisation Strategy (S3), která je základním rámcem pro regionální inovace v EU.
 - Podporují regionální spolupráci a zaměřují se na inovace jako motor ekonomického růstu a konkurenceschopnosti.
2. Doplňkové role:
 - RIV se zaměřují na konkrétní implementaci velkých inovačních projektů s evropským dopadem.
 - PRI poskytuje širší metodický rámec a podporuje strategické sladění politik.
 - S3 CoP slouží jako platforma pro výměnu znalostí, což umožňuje ostatním iniciativám čerpat z osvědčených postupů.
3. Integrovaní funkce:
 - RIV využívá výsledky S3 a PRI jako výchozí body pro identifikaci prioritních oblastí a partnerů.
 - PRI podporuje systémové přístupy, které mohou být využity v rámci RIV projektů.
 - S3 CoP je místem, kde se zkušenosti z RIV a PRI sdílejí a analyzují.

Nástroj I3 (Interregional Innovation Investments) slouží k posílení inovací pomocí poradenství a finanční podpory, k vedení projektů ve společných oblastech inteligentní specializace směrem k úspěšné komercializaci a rozšiřování. Jedná se o nástroj k posílení meziregionální spolupráce a zacílení investic do inovací. Nástroj I3 je součástí Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF – European Regional Development Fund), zaměřuje se na podporu meziregionálních inovačních projektů ve fázích jejich komercializace a rozšiřování a poskytuje jim nástroje k překonání regulačních a jiných překážek a přivedení jejich projektu na investiční úroveň.

Nástroj I3 spravuje a řídí Agentura EISMEA (European Innovation Council and SMEs Executive Agency, https://eisma.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en). Jednotlivé součásti nástroje I3 jsou zaměřeny takto:

- „INTERREGIONAL: Slouží k vytváření vazeb mezi regiony EU okolo sdílených nebo komplementárních priorit chytré specializace (S3), které zahrnují všechny složky regionálního nebo národního inovačního ekosystému. Podporuje rozvoj hodnotových řetězců v méně rozvinutých regionech. Konsorcium musí obsahovat minimálně 3–5 partnerů.
- INNOVATION: Je určen k testování, demonstraci, pilotování, validaci produktů v širším měřítku a k tržní replikaci a rovněž k adaptaci existujících prototypů. Urychluje inovace, přináší inovační řešení a nové produkty v oblastech digitální transformace, zelené transformace a chytré výroby. Projekty musí být „Close to market“, TRL 6–9. Inovace musí být orientovány na reálný dopad.

- **INVESTMENT:** Poskytuje finanční a poradenskou podporu pro společné inovační projekty. Podporuje chytrou ekonomickou transformaci posunutím investičních nápadů ke skutečné implementaci. Poskytuje přímé investice podnikům (zejména SME). Na období 2021–2027 je alokováno přes 570 mil. EUR, na jeden projekt může být poskytnuto až 10 mil. EUR, příspěvek EU dosahuje 70 % nákladů.

Podpora z nástroje I3 je zaměřena na dvě větve (tzv. strands):

- Finanční a poradenská podpora investic do meziregionálních inovačních projektů ve sdílených oblastech inteligentní specializace;
- Finanční a poradenská podpora a budování kapacit pro rozvoj hodnotových řetězců v méně rozvinutých regionech.

Možnosti financování:

Pracovní program nástroje I3 se zaměřuje na podporu inovací prostřednictvím chytré specializace a meziregionální spolupráce. Nástroj I3 podporuje silnější meziregionální spolupráci v oblasti investic a vytváří udržitelné vazby propojením regionálních ekosystémů ve sdílených oblastech inteligentní specializace, které jsou životně důležité pro urychlení tržního uplatnění výsledků výzkumu a stimulaci inovací.

Pracovní program nástroje I3 pokrývá intervencemi následující klíčové oblasti (tzv. strands):

- Oblast 1 se zaměřuje na konsorcia inovačních aktérů z regionů (různé úrovně rozvoje a inovační výkonnosti) se sdílenými nebo doplňkovými oblastmi inteligentní specializace, kteří jsou připraveni investovat do meziregionálních inovačních projektů.
- Oblast 2a se zaměřuje na podporu meziregionálních investic do inovací zaměřených na rozvoj hodnotových řetězců v méně rozvinutých regionech a na posílení integrace inovačních subjektů do hodnotových řetězců EU.
- Oblast 2b si klade za cíl posílit regionální inovační ekosystémy a vybudovat jejich kapacitu pro rozvoj obchodních případů pro meziregionální inovační projekty.“ [2] (Ministerstvo průmyslu a obchodu. (© 2022–2025). *RIS3*. <https://ris3.gov.cz/nastroj-i3>)

TSSP – Transformative Smart Specialisation Policy – Transformativní politika inteligentní specializace

- Cíl: TSSP se snaží překročit tradiční ekonomický a technologický přístup S3 tím, že propojuje inovace s širšími společenskými a environmentálními cíli. Tato politika je iniciativou DG REGIO Evropské komise, podobně jako tematické platformy S3 CoP (detailnější informace jsou uvedeny výše v části S3 CoP).
- Zaměření:
 - Posilování transformativních změn v regionech.
 - Překonávání čistě tržních cílů směrem k podpoře udržitelného a spravedlivého růstu.
 - Zaměření na systémové přístupy a vytváření nových průmyslových ekosystémů.

Transformative Smart Specialisation Policy (TSSP) je důležitým konceptem, který rozšiřuje tradiční přístup Smart Specialisation Strategy (S3). Jeho cílem je adaptovat regionální inovační politiku na současné globální výzvy, jako je zelená transformace, digitalizace a dosažení cílů udržitelného rozvoje (SDGs). TSSP tedy zapadá do tohoto ekosystému tím, že poskytuje transformativní rámec, který propojuje ostatní iniciativy, jako jsou Regional Innovation Valleys (RIV), Partnership for Regional Innovation (PRI) a S3 Community of Practice (S3 CoP).

Příklad TSSP přístupu je popsán např. v publikaci Na cestě k transformační strategii inteligentní specializace: zkušenosti z Katalánska, Bulharska a Řecka (v originále: Towards a transformative Smart Specialisation Strategy: lessons from Catalonia, Bulgaria and Greece), kterou lze najít na následujícím odkazu:

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124128>.

Vazba TSSP na RIV, PRI a S3 CoP:

1. S3 jako základ pro TSSP – TSSP vychází z principů S3, ale posouvá je dál:

- Kde S3 identifikuje a rozvíjí silné stránky regionu v konkrétních odvětvích, TSSP klade důraz na změnu strukturálních podmínek v ekonomice a společnosti.
- Například TSSP místo podpory jedné dominantní technologie podporuje víceúrovňové inovace (technologické, organizační i sociální).

2. Vazba na Partnership for Regional Innovation (PRI)

- PRI je kompatibilní s TSSP, protože oba přístupy kladou důraz na propojování různých politik (průmyslová politika, ekologická politika, regionální strategie).
- TSSP nabízí nástroje pro transformaci regionálních ekosystémů, které PRI může využít při budování synergií mezi odlišnými oblastmi politik.

3. Role v Regional Innovation Valleys (RIV)

- TSSP přináší do RIV holistický rámec pro přeměnu inovačních ekosystémů na udržitelnější a více propojené.
- Pomáhá regionům nejen spolupracovat, ale také měnit struktury, které vedou k environmentální a sociální přidané hodnotě.

4. S3 Community of Practice (S3 CoP) jako platforma pro TSSP

- S3 CoP je klíčovou platformou, kde se sdílejí zkušenosti s implementací TSSP.
- Regiony, které zavádějí TSSP, mohou prostřednictvím S3 CoP sdílet osvědčené postupy, čelit výzvám a získávat podporu od ostatních.

TSSP je klíčové pro propojení všech iniciativ především v následujících oblastech:

- Strategická transformace: TSSP poskytuje regionům metodiku a nástroje, jak přeměnit své ekonomiky na udržitelné, digitální a spravedlivější.
- Flexibilita: Je dostatečně univerzální, aby se dalo aplikovat jak v rámci RIV (např. pro budování přeshraničních inovačních center), tak v PRI (při propojování regionálních politik).
- Cílený dopad: Zaměřuje se na konkrétní výzvy, jako je klimatická změna nebo nerovnosti, což podporuje naplnění cílů Evropské zelené dohody a SDGs.

Integrace ostatních iniciativ v rámci TSSP:

1. S3 jako základ: TSSP vychází z principů S3, ale posouvá je směrem k řešení systémových výzev.
2. PRI jako implementační rámec: PRI zajišťuje propojení TSSP s konkrétními politikami na různých úrovních.
3. RIV jako akční prostor: TSSP přináší transformační nástroje, které regiony v RIV mohou implementovat pro dosažení strategických cílů.
4. S3 CoP jako podpůrná síť: S3 Community of Practice slouží jako platforma, kde mohou regiony sdílet zkušenosti a osvědčené postupy při zavádění TSSP.

TSSP tak představuje transformační rámec, který prohlubuje a posiluje synergii mezi všemi těmito iniciativami a pomáhá regionům v EU nejen inovovat, ale také měnit svou ekonomickou, sociální a environmentální strukturu pro budoucí výzvy.

Srovnání s českými podmínkami a příklady uplatnění v ČR:

Všechny výše popsané inovační nástroje jsou využívány v rámci České republiky, ale rozsah a způsoby jejich stávajícího využití může být dále rozšířen či prohlouben.

RIV

Do výzvy k vyjádření zájmu o označení („titul“) RIV se přihlásilo několik regionů z ČR reprezentujících úroveň NUTS2 (tzv. regiony soudržnosti). Ty prošly hodnocením nezávislých expertů, kteří posoudili, zda a v jaké míře se regiony zavázaly zlepšit koordinaci a směřování svých politik a investic do výzkumu a inovací na regionální úrovni a spolupracovat na meziregionálních inovačních projektech, včetně hlubokých technologických inovací (Deep Tech Innovation), propojených s klíčovými prioritami EU.

V létě 2024 zveřejnila EK seznam prvních 151 regionů, které ponesou označení Regionální inovační údolí/Regional Innovation Valley (RIV). Titul RIV přidělen čtyřem regionům NUTS2 z ČR:

NUTS2	Prioritní téma
Severovýchod (Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj)	Liberecký: Digital transformation; Fossil fuels
Severozápad (Ústecký a Karlovarský kraj)	Ústecký: Digital transformation; Health Karlovarský: Fossil fuels; Digital transformation
Střední Čechy (Středočeský kraj)	Digital transformation
Jihozápad (Plzeňský, Jihočeský kraj)	Plzeňský: Digital transformation

Všechny regiony, které získaly značku RIV, doufají, že jim tento titul pomůže zintenzívnit zahraniční spolupráci, identifikovat nové partnery, prohlubovat spolupráci subjektů a formulovat strategická rozvojová témata pro rozvoj krajského inovačního ekosystému. Cílem iniciativy je, aby se regionální inovační údolí z různých států a územních částí EU propojovala na základě společných prioritních témat hlubokých technologií a vytvářela meziregionální produkční řetězce. Zásadním finančním omezením dalšího a hlubšího zapojení českých regionů do výzev v oblasti RIV je však především dosavadní způsob financování formou COFUND, tj. 50 % nákladů projektu musí být financováno z vlastních zdrojů.

Jaký je tedy očekávaný přínos členství v RIV pro jednotlivé kraje? Karlovarský kraj předpokládá, že regionům s označením Regionální inovační údolí přinese členství v síti RIV výhody především v možnosti užší mezinárodní spolupráce, která může přilákat nové investory i chybějící odborníky. Liberecký kraj ve spolupráci s Agenturou regionálního rozvoje věří, že získání titulu RIV pomůže značným způsobem posílit aktivity kraje a spolupráci s dalšími regiony na národní i kontinentální úrovni. Plzeňský kraj má za to, že značka RIV - Regional Innovation Valley byla udělena jako uznání za práci v rámci regionálního ekosystému pro rozvoj výzkumu, vývoje a inovací. Kraj si od zapojení do sítě regionů s titulem RIV slibuje pomoc při posílení a rozvoji krajského inovačního ekosystému a předpokládá, že rozšíří propojení s dalšími regiony, které řeší podobné výzvy, mají podobné cíle a specializaci ve výzkumu a inovacích, mohou být s prioritami a aktivitami Plzeňského kraje komplementární. Podobné záměry do budoucna má i Středočeský kraj, kde je tvůrcem regionálního inovačního ekosystému Středočeské inovační centrum. Jeho cílem je pomáhat středočeským podnikatelům naplňovat jejich ambice a akcelarovat růst jejich firem prostřednictvím inovací. Kraj se zaměřuje na vytváření nových inovačních partnerství, k čemuž mu zapojení do sítě RIV může významně napomoci.

Jelikož je RIV relativně nová iniciativa (existuje teprve od roku 2023), nelze momentálně uvést dlouhodobý přínos zapojení konkrétního českého regionu do nějakého Regionálního inovačního údolí.

Detaily týkající se existujících RIV lze nalézt např. na interaktivní mapě: <https://europa.eu/!bT4jnJ>

Obecně samozřejmě platí, že úspěšná meziregionální spolupráce v rámci Evropské unie ale probíhá již desítky let, např. Euregio Maas-Rhein (<https://euregio-mr.info/en/>).

PRI

Toto partnerství by mělo v budoucnosti více sloužit jako metodický rámec pro regiony, které chtějí rozvíjet synergie mezi různými politikami a podporovat inovace komplexním způsobem.

Klíčovým výstupem PRI je obecný pokrok v uplatňování transformačních inovačních politik v regionech EU i mimo ně. Toho bude dosaženo prostřednictvím speciálně vyvinutého a realizovaného programu budování kapacit. Kromě toho se uskuteční sedm experimentálních cest zaměřených na skutečné výzvy v zúčastněných územích a nabízejících skutečná řešení. Budou rovněž prováděny výzkumné činnosti týkající se praxe transformační inovační politiky a politické diskuse a vstupy pro příští programové období.

S3 CoP

Zástupci NRIS3 týmu, regionálních RIS3 týmů a krajských inovačních center se účastní pravidelných setkání CoP a využívají platformu a různé typy podpor, kterou CoP nabízí (detailnější informace je uvedena výše, v části CoP – Hlavní aktivity S3 CoP).

Mezi hlavní aktivity S3 CoP platformy, které lze využít a uplatnit v ČR, patří:

- Sdílení osvědčených postupů – Umožňuje účastníkům sdílet zkušenosti, metody a nástroje, které se osvědčily při navrhování a implementaci strategií chytré specializace.
- Výměna znalostí – Poskytuje prostor pro výměnu znalostí o nových trendech, politikách a přístupech v oblasti inovací a regionálního rozvoje.
- Spolupráce a networking – Podporuje spolupráci mezi různými regiony, organizacemi a jednotlivci, kteří se podílejí na rozvoji regionálních inovačních strategií.

Vzdělávání a podpora – Poskytuje vzdělávací materiály, semináře a pracovní skupiny, které pomáhají zlepšovat implementaci S3.

Výše popsané nástroje a jejich využití a zapojení do národních a regionálních inovačních aktivit jsou v různé míře cenným přínosem pro rozvoj mezinárodní spolupráce a mezinárodních hodnotových řetězců a zároveň pro další rozšíření regionální inovační infrastruktury. Popsané přístupy mohou být inspirací pro české regiony, které čelí podobným výzvám, např. v oblasti průmyslové transformace regionu.

Zapojením do evropských iniciativ jako je RIV mohou tyto regiony zaujmout aktivní roli v mezinárodních hodnotových řetězcích souvisejících např. s obnovitelnou energií, digitalizací průmyslu a zelenými technologiemi. Specificky mohou spolupracovat na vývoji a zavádění technologií pro energetickou transformaci nebo recyklaci materiálů, čímž přispějí k transformaci evropských průmyslových hodnotových řetězců. Další nástroje, které jsou detailně popsány výše, poslouží především jako metodický rámec, podpora inovací a rozvoje synergií (PRI) a dále jako platforma pro rozvoj mezinárodní spolupráce, výměnu informací, znalostí a osvědčených postupů (S3 CoP).

Závěr

Průzkum zahraničních příkladů opatření, aktivit a projektů přinesl především mnoho cenných informací, kontaktů a praktických zkušeností, které budou českým cílovým skupinám sloužit jako inspirace a ukázky efektivních řešení. Samozřejmě musí být přizpůsobena místní situaci a specifickým podmínkám a poté implementována v místním kontextu. Tento přehled zahraničních dobrých praxí obsahující příklady zahraničních nástrojů z oblasti VaVal jsou příspěvkem NRIS3 týmu k naplnění Memoranda o spolupráci při rozvoji a implementaci RIS3 mezi národní a krajskou úrovní.

Tento dokument bude zveřejněn na portále www.ris3.cz. Zároveň bude také prezentován zástupcům cílových skupin, aby se obsah a přínos popsaných příkladů mohl rozšířit mezi širokou odbornou veřejnost. Po těchto prezentacích mohou být tyto příklady dále aktualizovány, obsahově rozšiřovány a doplňovány tak, aby obsahovaly nejnovější informace, poznatky a postřehy z mezinárodní praxe.

Seznam zkratek

ACR+	Association of Cities and Regions for Sustainable Resource Management
AFP	Agence France-Presse
CCRI	Circular Cities and Regions
COFUND	co-funding
CoP	Community of Practice
CZ	Czech Republic
ČR	Česká republika
ČVUT	České vysoké učení technické
DG	Directorate-General
ECIV	European Circular Innovation Valley
EDP	Entrepreneurial Discovery Process
EIE	European Innovation Ecosystems
EISMEA	European Innovation Council and SMEs Executive Agency
EIT	European Institute of Innovation & Technology
EK	Evropská komise
ERDF	European Regional Development Fund
EU	Evropská unie
FI	Finland
FTC	fast track capital
I3	Interregional Innovation Investments
IDC	Innovation District Copenhagen
INT	international
IT	information technology
JRC	Joint Research Centre
KA	klíčová aktivita
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSIC	Moravskoslezské inovační centrum
NEIA	New European Innovation Agenda
NL	The Netherlands
NRIS3	National Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics

PL	Poland
POC	proof of concept
PPP	public-private partnership
PRI	Partnership for Regional Innovation
R&D	Research & Development
RIS	Research and Innovation Strategy
RIS3	Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation
RIV	Regional Innovation Valley
S3	Smart Specialisation Strategy
SDG	Sustainable Development Goal
SEK	švédská koruna
SME	Small and Medium Enterprise
SV	Skåne ventures
TRL	Technology Readiness Level
TSSP	Transformative Smart Specialisation Policy
VaVal	výzkum, vývoj a inovace
VC	venture capital

Seznam citací

[1] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Charta projektu: systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3 strategie 2023+*. 2023, s. 3.

[2] Ministerstvo průmyslu a obchodu. (© 2022–2025). *RIS3*. <https://ris3.gov.cz/nastroj-i3>

Použité zdroje

- RIS3 portál (n.d.) – O RIS3 – Evropská dimenze. <https://ris3.gov.cz/o-ris3/evropska-dimenze>
- Demola Global (© 2025). Demola. <https://www.demola.net/>
- EIT Food. (2025). *RIS Consumer Engagement Labs*. <https://www.eitfood.eu/projects/ris-consumer-engagement-labs>
- EIT Food. (2025). *Healthier Lives Through Food*. <https://www.eitfood.eu/missions/healthier-lives-through-food>
- EIT Food. (2025). *EIT Food Open Calls & Procurements*. <https://www.eitfood.eu/open-calls/request-for-eit-food-ris-consumer-engagement-labs-implementing-participants-only-for-ris-countries>
- Biocen. (n.d.). <https://biocen.cz/WP/>
- VŠCHT Praha. (© 2025). <https://www.vscht.cz/>
- EIT Food, University of Warsaw. 2021. *Dietary supplement „Na zdravíčko“ (Czechia)*. <https://www.eitfood.eu/files/RIS-CEL-2021-product-leaflet-CZ.pdf>
- Šufan. (n.d.). <https://www.sufan.cz/>
- EIT Food, University of Warsaw. 2022. *Jemná mandlová kaše – Smooth almond porridge (Czechia)*. <https://www.eitfood.eu/files/RIS-CEL-2022-product-leaflet-CZ-Sufanek.pdf>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. (© 2025). *PORR – Podpora chytrých měst, obcí a regionů*. <https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu/podpora-obnovy-a-rozvoje-regionu-2025/porr-podpora-chytrych-mest-obci-a-regionu>
- Inholland University of Applied Sciences. (© 2025). *Sustainable Media Lab*. www.sustainablemedialab.eu
- Hogeschool Inholland. (© 2025). www.inholland.nl
- AFP. (n.d.). https://www.afp.com/en/agency/inside-afp/press-release/partnership-afp-discover-fabricated-interactive-exhibition?utm_source=chatgpt.com
- Moderator Maynhem. (n.d.) *Moderátorský chaos*. <https://eu-moderator-mayhem.web.app/>
- Tactical Tech at Publix. (n.d.). *The Influence Industry Project*. <https://influenceindustry.org/>
- *Who Targets Me makes online political ads more transparent*. (n.d.). <https://whotargets.me/en/>
- Sustainable Media Lab. (2024). *An Interactive Exhibition on Digital Literacy. Summary Report: European Tour 2024*. https://www.sustainablemedialab.eu/wp-content/uploads/sites/9/2024/10/fabricated-An-Interactive-Exhibition-on-Digital-Literacy_REPORT.pdf
- Helsinki-Uusimaa Regional Council. (n.d.). <https://uudenmaanliitto.fi/en/>
- European Commission. (n.d.). *Circular Cities and Regions Initiative*. <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>
- Helsinki-Uusimaa Regional Council. (n.d.). *Helsinki-Uusimaa Regional Climate Road Map*. <https://uudenmaanliitto.fi/en/development-and-planning/helsinki-uusimaa-regional-climate-roadmap/>
- Pražský inovační institut. (© 2025). *Církulární ekonomika Prahy*. https://www.prazskyinovacniinstitut.cz/projekty/cirkularni_ekonomika
- Bio East Hub. (© 2018-2025). *Národní bioekonomický hub*. <https://www.bioeasthub.cz/cs/>
- Cyrkl. (© 2018-2025). <https://www.cyrkl.com/cs>
- Reconmatic. (© 2024). <https://www.reconmatic.eu/>
- Církulární dům CB. (n.d.). <https://cirkularnidumcb.cz/>

- Statutární město Liberec. (© 2019). *EU Mise: 100 klimaticky neutrálních měst*. <https://www.liberec.cz/cz/radnice/strategie-projekty/projekty-mesta/snizovani-energeticke-narocnosti-mesta/seznam-projektu/eu-mise-100-klimaticky-neutralnich-mest-2.html>
- Interreg Central Europe. (n.d.). *CONE*. <https://www.interreg-central.eu/projects/cone/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (prosinec 2024). *Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027, Příloha 1: Karty tematických oblastí, verze 7*. https://ris3.gov.cz/sites/default/files/2025-02/Priloha_1_NRIS3_v07.pdf
- Innovation District Copenhagen. (n.d.). *Join us at Innovation District Copenhagen*. <https://innovationdistrictcopenhagen.dk/>
- Kendall Square Association. (© 2025). *Welcome to Kendall Square*. <https://kendallsquare.org/>
- Minc. (© 2020). *The Startup House of Malmö*. <https://www.minc.se/>
- European Commission, Directorate-General for research and Innovation. (n.d.). *The New European Innovation Agenda*. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en
- European Commission, Directorate-General for research and Innovation. (2023). *Regional innovation scoreboard*. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en
- European Commission, Directorate-General for research and Innovation. (2023). *Regional Innovation Valleys: Matchmaking map*. <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda/new-european-innovation-agenda-roadmap/regional-innovation-valleys-matchmaking-map>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (© 2005–2022). *Evropské inovační ekosystémy*. <https://www.ris3.cz/evropske-inovacni-ekosystemy>
- LinkedIn Corporation. (© 2025). *European Circular Innovation Valley (ECIV)*. <https://www.linkedin.com/company/european-circular-innovation-valley-eciv/about/>
- ACR+. (n.d.). *European Circular Innovation Valley*. <https://www.acrplus.org/en/groupe/european-circular-innovation-valley-162>
- Joint Research Centre. 2022. *Partnerships for Regional Innovation Playbook*. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129327>
- Joint Research Centre. 2024. *Innovation for place-based transformations*. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135826>
- Joint Research Centre. (n.d.). *Preparatory Action (2024-2026)*. https://place-based-innovation.ec.europa.eu/projects-0/preparatory-action-2024-2026_en
- European Innovation Council and SMEs Executive Agency. (n.d.). *Interregional Innovation Investments (I3) Instrument*. https://eisma.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en
- Joint Research Centre. 2021. *Towards a transformative Smart Specialisation Strategy: lessons from Catalonia, Bulgaria and Greece*. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124128>
- European Commission. 7.3.2025. *Interactive map of the awarded regions: Regional Innovation Valleys v1.05*. <https://europa.eu/!bT4jnI>
- Euregio Meuse-Rhine. (n.d.). *Where diversity unites*. <https://euregio-mr.info/en/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (© 2022–2025). *RIS3*. <https://www.ris3.cz/>

Příloha

Mise:

M1 – Mise Zefektivnění materiálové, energetické a emisní náročnosti ekonomiky

M2 – Mise Posílení odolnosti společnosti proti bezpečnostním hrozbám

Vertikální priority – domény výzkumné a inovační specializace:

DS1 – Pokročilé materiály, technologie a systémy

DS2 – Digitalizace a automatizace výrobních technologií

DS3 – Elektronika a digitální technologie

DS4 – Ekologická doprava

DS5 – Technologicky vyspělá a bezpečná doprava

DS6 – Pokročilá medicína a léčiva

DS7 – Kulturní a kreativní odvětví nástrojem akcelerace socioekonomického rozvoje ČR

DS8 – Zelené technologie, bioekonomika a udržitelné potravinové zdroje

DS9 – Inteligentní sídla

Horizontální cíle – klíčové oblasti změn:

Výzkum, vývoj a inovace	Veřejný výzkum a vývoj	Lidé a chytré dovednosti	Digitální agenda
Strategické cíle			
A.Zvýšení inovační výkonnosti firem	B.Zvýšení kvality veřejného výzkumu	C.Zvýšení dostupnosti kvalifikovaných lidí pro výzkum, vývoj a inovace	D.Zvýšení využití nových technologií a digitalizace
Specifické cíle			
A.1 Posílení inovační výkonnosti stávajících firem a reakce na průmyslovou transformaci, technologické a společenské změny	B.1 Zvýšení kvality a společenské relevance veřejného výzkumu	C.1 Zlepšení schopnosti vzdělávacího systému připravovat lidi pro výzkum, vývoj a inovace	D.1 Podpora digitalizace a využití nových technologií v podnikání
A.2 Vznik a růst nových firem a využití nových příležitostí	B.2 Zvýšení kvality prostředí pro realizaci veřejného výzkumu	C.2 Rozvoj dovedností pro chytrou specializaci, průmyslovou transformaci a podnikání	D.2 Podpora digitalizace a využití nových technologií ve veřejné sféře
A.3 Zlepšení fungování inovačních ekosystémů na národní i regionální úrovni		C.3 Zvýšení potenciálu a motivace pracovníků ve výzkumných organizacích	